

पुर्खा दयक तकगु सम्पत्ति, भीगु कला व संस्कृति
पिकाक-भक्तपुर नगरपालिका

पुर्खा दयक तकगु सम्पत्ति, भीगु कला व संस्कृति

बहनीया

नेपाल संवत् ११४१ कछलाश्वः / २०७७ मंसिर १ / 2020 Nov./ ल्या: २३, दाँ:३

**न्हँ दँ नेपाल सम्वत् ११४१ या
भिन्तुना**

**बहनीया मता जलय् खपया
इयडापा इयो**

**मत्तपुर औद्योगिक क्षेत्रय् प्रदूषण याइगु उद्योगया थाय् चिइकेता
राज्य मन्त्री दूगड नपां छलफल (२०७७ कार्तिक १८ गते)**

**कोमिड ल्वयया मारय् लापुं ज्यामि तय्गु न्यवस्थापन विषय
प्रतिनिधिसभा समिति छलफल (२०७७ कार्तिक २४ गते)**

; DkfbSlo

@)&& d# / !, c^a\$ \$(, jif{#

ख्वपपौ (बःछि पौ) स्वदा क्यन

ख्वपपौ थौं निसें नेदा फुडः स्वदा क्यन । नेपाल सम्वत १९३९ क्यंगु लसताय निसें ख्वप नगरपालिकां नेपाल भाषाया पौ ख्वप-पौ पिथांगु खः । ख्वप-पौ खय् भाषा, कला, संस्कृति, साहित्य, शिक्षा व स्वास्थ्य सम्बन्धी च्वसुत पिथाङः वयो च्वंगु खः । नेपाल भाषा म्वाकः तय्गुलि घ्वासा जक मखु भायया लिधंसाय समाजय दयो च्वंगु विकृति विसंगति, मभिं मछिं गु खौत उलः समाजं चिडक छ्वयो छगू भिंगु-बांलागु सभ्य व सु-संस्कृत समाज निस्वानय्गु नं थुगु पौया मू आजु खः । उद्देश्य खः ।

छुं नं भाय् व संस्कृति छन्हू दय्कगु पक्का हे मखु । समाजं विकासया ताकी गगं थान्ह्याङ सभ्यता विकासया इवल्य आखः, खाँवः व खाँपु दय्कं दय्कं भाय्काथं पू वानयता द्रलंदाँ बीगु जुय्मः । भाय् खः छ्यलय्मः । मछ्यःसिं तःगु भाय् सीड वानि । ताङ वानि । थौया इलय् स्वयगु खःसा नेवः जातिया जनसंख्या म्हवँ जू जू वाङ च्वंगु दः । थुकिया मू हुनि थःगु मां भाय् नेपाल भाषा ल्हाय्गु, छ्यलय्गु बुलुहुँ त्वः त हः गुलिं खः । गुलिं भाषा आन्दोलनया न्ह्यलुवा दक थःता दाबी याङ जूपिसं थः सन्तानतयता नेवः भाय् मस्यंसी खय् भाय् व अंग्रेजी भाय जक स्यनय्गु याङ च्वंगु दः । उकिं भाय् म्वाकः तय्गु खःसा तःतः सरं भाषण जक श्वय्क च्वडां मगाः ।

ख्वप नगरपालिकां 'पुर्खा दय्क तकगु सम्पति, भीगु कला व संस्कृति' या मू नारा ज्वडः कला-संस्कृति संरक्षणय् तस्कं ग्यसुलागु ज्या याङ वयो च्वंगु दः । न्हूंगु संविधान कार्यान्वयन जूसेलिं भाय्, संस्कृति व ललित कलाता म्वाकः तय्गु व च्वन्ह्याक यंकेगु जिम्मा स्थानीय तहता ब्यूगु खः । संविधानं ब्यूगु अधिकारता छ्यलः ख्वप नगरपालिकां छगू तगिं निसें च्यागु तगिं तकया पाठ्यक्रमखय् ख्वपया भाय्, संस्कृति, सम्पदा, नेपालभाषा लिपि म्वाकः तय्गुया नितिं कक्षा सञ्चालन यायां वयो च्वंगु दः । दौय् दौय् सं द्रलंदाँ वनामिपिसं कला, संस्कृति, सम्पदाया महत्व थुइकः वनी । नपां न्हूंगुपुस्तां उकिता म्वाकः तयता बः बिडगु भलोसा काया ।

थुगुसी हलिमय डाङः, पुङः च्वंगु कोरोना भ्वल्वचंयाङः लां लां तक दे थप्प जुल । लकडाउन, निषेधाज्ञा थजगु थी थी नामं बन्दया घोषणा यासां तबि ख्वप-पौ गुब्लें पिकायगु त्वः मफिडक, दिकु मया । बरु कोरोना भ्वल्वचं मपुंकः समाजता म्वाकः तयता जनचेतनामूलक सूचंत, च्वसुत, विज्ञ डाक्टर पिनिगु च्वसु, खँहाबल्हा, नपां मेमेगु सामग्रीत पिथाङ वयो च्वंगु दः । नेपाल भाषाया पिथना श्व बःछि पौ ख्वपय जक मखु स्वनिगः या थी थी नगरपालिका व स्वनिगः पिनय्या थी थी जिल्लाय् नं थ्यडः च्वंगु दः । हकनं अपलं थासय् डांकः इड बियगु कुतः जुयो च्वंगु दः ।

थुगु ख्वप पौ पाखं नगरपालिकां याङ च्वंगु थी थी ज्या इवःत जनताया दश्वी थयंकयता ग्वाहाली याङः च्वंगु दः । नगरपालिकाया ज्या इवः त नपां थुकि पिथांगु च्वसुत कायो दुयंगु आलोचना याङः दिसे हकनं बांलाक, व्यवस्थितयाङ स्यल्लाक यंकेता ग्वाहाली याङ द्यूपुं सकल वनामि, भाजुमयजु पुं सुभाय् या पात्रपुं खः । वैगु दिनय् नं थजगु हे क्वातुगु व ग्यसुलागु ग्वाहालीया आशा याय् ।

ख्वप-पौ थौया स्थितिक हयता अपलं महानुभाव पिनिगु लाहा दः । च्वसुत बियो ग्वाहाली याङ द्यूपुं, बांलागु मतिं इलय् ब्यलय् सुभावा, आलोचना याङ द्यूपुं, थुगु पौ अफ धिसिलाक हःनयँ यंकेता खानय् दय्कः व मदय्क ग्वाहाली याङः द्यूपुं सकलसिता 'ख्वप पौ परिवार' पाखं दुनुगलं निसें भिन्तुना देछाय् । नपां न्हूँ दँ नेपाल सम्वत १९४९ क्यंगु लसताय भिन्तुना देछाय् ।

पिकाक-ख्वप नगरपालिका/सम्पादक-आशाकुमार चिकंभञ्जार, डेस्कटप-धन लक्ष्मी त्यात, आवरण सज्जा-रेणु ध्वज्जु, थाकू- भक्तपुर अफसेट प्रिन्टर्स फोन ल्याः ०१-६६९३०४३, ई-मेल- khwopapau@gmail.com

पीगुगूगु स्वप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

कोभिड १९ या भ्वल्वचं पूंजीवाद व समाजवादया भिन्नता क्यन

नेमकिपाया नायो नारायणमान बिजुक्छें

चुनाब त्याकय्गु जकमखु जनताया सेवा नं याय् मः । उकिया नितिं सरकारय् वांगु दलतय्सं थःपुं कार्यकर्तापिन्ता खतय् याय्मः दक नं जिमिसं धायागु खः । अलय् सरकारं 'गरिबपुं सीसां छुं हे पाइमखु । ज्यासानिपुं ज्यामित मगाइ मखु । अः मेसिनं ज्या सानिगु ई खः । धाय्गु कुबुद्धिं ज्यासांगु खानय् दत । अमेरिकाय् नं थथे हे जुला । अमेरिकाय् वास खर्च यक्व हे थिकय्गु धायो च्वंगु दः । अमेरिकाय् च्वड च्वंपुं नेपःमिपुं नं वास याय्ता नेपः वडगु याड च्वंगु दः । अमेरिकाया अफ्रिकी-अमेरिकी हाकुपुं जनता वासयाय मफयो अः भताभत सीड च्वंगु दः ।

सकल पासापिन्ता भिं उसायया कामना, त्वालय-त्वालय कोभिड भ्वल्वचं कः पिन्ता मः काथं चां न्हिं मधसीं ग्वाहाली याड च्वंपुं पासापिसं अज अपः जनताया सेवा याय् फय्मः धाय्गु भिन्तुना नं देछायो च्वडा ।

कोभिड भ्वल्वयया महामारीया इलय् हलिमयया कम्युनिष्ट व्यवस्था दःगु देशय् बांलाक व्यवस्था यात । अलय् कुट्टर पूंजीवादी शासक तय्सं राज्य याडः च्वंगु देशया जनतां धःसा तस्कं दुःख सियो च्वंगु दः । थुगु इलय् हलिमय्या जनतां कम्युनिष्ट सुखः? अलय् मेपुं सुःखः धाय्गु थुइक च्वंगु दः ।

वांगु दायँ भीसं तः मुंज्याया दबुली डा. अशोका नन्द मिश्र ज्यू याता हानेज्या याडागु जुल । म्हेग वयकनपां फोनय जूगु खँलाबलाखय् वयकं धायो दिल - 'जि मसितलय् जनताया सेवा याडं तुं च्वनयँ । सीय हाँ नं बिरामी स्वयो जक सीय ।' छखय् पाखय् थथे धाइपुं चिकित्सकपुं दःसा मेदखय् चिकित्सकपुं सेवा याय् माली दक बिसे बिसे जुला । महामारीं मथिइकेता थः क्वथाय्सं जक च्वड च्वना । धेबा कमे याय्गु मौका थ्वहे खः दक छथव चिकित्सकपुं जुयो च्वंगु दः । अजगु धवगिगु बिचः या चिकित्सकपुं थः म्हा हे मनु जूसां पार्टीता चन्दा बिइम्हा मनु जूसां अमिता कुखिय मः । बिरोध याय् मः । थःगु हे म्हिचाय्सं शत्रु दयो च्वनय् फः, भी सचेत जुयमः ।

भारतया अवस्था नं अथे हे खराब अवस्था जुयो च्वंगु दः । भाजया सरकारया जनविरोधी ज्याखं जनतात अपलं तंम्वय्क च्वंगु दः । महामारी काथं ल्वय डाडः पुडः वांसेलिं आनाया सरकारं दकलय् न्हँःपां रेल सेवा दिक् बिला । थुकिं अवस्था भन गयापुक भयावह याड बिला । अपलं जनतां दुःख सिला । ज्या मदयो नं जनतां दुःख सिला । भारतया गुलिं बुँखात यां पिहाँ हे मवनि । सहरी लागाया बुँखाजक प्याहाँ वयो च्वंगु खः । भारतय् कोरोनां लांकः म्वाक बिइम्हा भगवान हे खः दक सरकारं हे प्रचार याता । प्रधानमन्त्री थः हे कोरोनां बचे जुयता जकः द्योथाय् आरती याता । भारतया धात्थेगु खाँ यां प्याहाँ हे मवनि ।

कोभिड भ्वल्वचं थौं या थजगु तस्कं गयापुगु ई पिह्वय् फःधाय्गु भीसं सरकारता न्हाहे हसना बियागु खः । धायो तुं वयो च्वडा गु खः । कोभिड भ्वल्वय अप्वयो वसेलिं भारतय् ज्यासाड च्वंपुं नेपःमि पिन्ता नेपालय् लिता काय्गुलि जिपुं पक्का याड च्वडापुं खः । थःगु देया नागरिकपिन्ता थः थाय् दुकाय् मखु दक धाय् नं फँ मखु । उब्लें देया सीमाचिं पुलः द्रहँ वयवं आना हे जाँचय्याय्गु व्यवस्था याय्मः दक सरकारता धायागु खः । जाँचय् याय् बलय् ल्वय खानय् दत धःसा आना हे वास याय्गु बन्दोबस्त यायमःगु खः । चुनाबय् धेबा ह्वलः

भीगु नेपः देशय् नं थजगु तस्कं गयापुगु ई वयफः दक जिमिसं सरकारता सुभाब बियागु न्हय्प सिलिं चाय् हे दुता मछ्वः । सरकारं भारतयाय्गु सल्लाह काथं ज्या यागु खानय् दः । उकिं थानाया अवस्था नं भन भन ल्वहँ तय् कागु लाहा थें कातुमतु काड वगु खः ।नेपाल मजदुर किसान पार्टीया पासापिसं कोभिड भ्वल्वयया महामारीं मपुंक म्वाकः तय्ता चां

पीगूगू स्वप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

न्हि मधसिं दुःख सियो च्वंगु दः । देगल्य् वानय्मजिक तिडः ब्यूगु, नखा-चखा, जात्रा-पात्रा फुकं मः काथं पुजा ख्य् जक सिमित याड डाय्के ब्यूगु, ल्वचं मथिदकेता छु गथे याय् मः धाय्गु प्रचार-प्रसार मयागु जूसा महामारी श्वस्वयो अपः जुल जुई ।

नेपः व भारतया खुल्ला सीमा तिय्मः दक जिमिसं यक्व यक्व हॉ निसें हे धा धां वयो च्वडागु खः । थः यत्थें वय ज्यूगु खुल्ला सीमांयाड अपराध अप जुयो च्वंगु दः , नेपः या मिसात व मचात अपलं भारतय् मिय यंकः च्वंगु दः । भारतय् नरबली बियगु चलन दःगुलि नेपालं मचात खुयो यंकः भारतं बली बियगु याड च्वंगु दः । थजगु खॉ सियो हे जिमिसं सरकारता सचेत याड च्वडागु खः । अथेनं नेपःया सरकारं छुं हे मया ।

भारतीय गुप्तचर विभागया प्रमुखं नेपःया प्रधानमन्त्री त नपालागु खॉया बयबय् जिमिसं न्यडा । भारतया गुप्तचर विभागया प्रमुखं नेपःया गुप्तचर विभागया प्रमुखता नेपालय मःगु खः । नेपःया प्रधानमन्त्रीता नपालाय्गु मखु । नेहु पेन्हूलिपा भारतया सेनापति नेपालय् वैगु जुयो च्वंगु दः । नेपः वड्महा भारतया वहे प्रधान सेनापतिं लिम्पियाधुरा, लिपुलेक व कालापानी लागा भारतयाय्गु हे खः दक धम्हा खः । अझ वं नेपमिपिन्ता मेगु देशं कालापानी, लिम्पियाधुरा लिपुलेक नेपःयाय्गु खः दक धाय्के ब्यूगु तकं धःम्हा खः । वयागु मति चीनं नेपः ता थथे धाय्के ब्यूगु धाय्गु मनशाय ज्विः धाय्थे अर्थ नुवागु खः । थः गु देया थःगु थाय् थःगु हे खः धाय्ता नेपः मि पिन्ता मेपिसं सुनं स्यनय् म्वँ । भारत धाय्गु देशमरु बलय् हे व थाय् नेपःयाय्गु खः ।

भारतया सेना प्रमुखया खॉयाता खण्डनयाड लिसः मब्यूसे मज्यू । उकिंयाड नेपोलियनया गति भोगय् याय् मालीगु ई वई । नेपोलियन तःहांगु फौजया सेना प्रमुख खः । अथेनं वं थःगु जीवन सेन्ट हेलेनय् कुंकः फुकय् माला । ल्वाभः यक्व दय् वं जक युद्ध त्याड्गु जूसा हिटलरकय् ल्वाभःया भ्या भाति हे कमि मरु । अमेरिकां थःगु ल्वाभयाब्यापार याय्ता युद्ध (ल्वापु) याकेता कुतिकृति याडः च्वंगु खः ।

अपलं नेपः मि पुं भारतय् सुरक्षाकःमि, लुखाय् पः च्वनिपुं गार्ड, भारी ल्हयड्पुं भरिया, ज्यामिज्या याड्पुं जूगुलि भारतं नेपः देता हेपे यागु खः । अमिसं भीगु देता च्यो भ्वातिंया देकाथं स्वड्गु । भीगु देशय् हे भी नेपःमिपिन्ता ज्या ब्यूसा थजगु दुःख स्वय म्वालिगु खः । अलय् नेपः मि ज्यामिपिन्ता

बियमःगु ज्याला नं म्हुँ जक बियो भारतीय तय्सं शोषण याड्गु ।

न्हपा न्हपा अफ्रिकां नं अथेहे मनूत ह्यो अमेरिकाय् व युरोपय् मिय यंकः ज्या सांकय् यंकिगु खः । वहे अफ्रिकी त अः अमेरिकाय् यक्व यक्व दयो वल । पुस्तौ-पुस्तातक अमिता शोषण याड च्वंगु खॉ सियानिं अपुं अः सचेत जु जुं वयो च्वंगु दः । फुक्क-फुक्क ल्वापुखय् थःता हःनय् पाडः छ्यःगु, उद्योग - कलकारखानाय् नं थाकु-थाकुगु ज्या याक छ्यगु खः धाय्गु खॉ अः अमिसं थुड्कल । अथे जुगुलिं अः अफ्रिकी-अमेरिकी जनतात थः ता तस्कं पाकःयागु ब्यवहार व अत्याचारया बिरुद्ध ल्वाड च्वनातिनि । अमेरिकी सरकारंयां व अफ्रिकी-अमेरिकनत मेथाय् बिस्यु थः वां दक च्वडः च्वड्गु खः । अमिता अमेरिकां बिसिकय् छ्वय्ता थी थी काथं मछिं -मछिंगु ब्यवहार याड च्वंगु दः । अफ्रिकी -अमेरिकी तय्ता पशुता स्वयो क्वः हयंकः ब्यवहार याड च्वंगु दः । न्हयागु यासां व अफ्रिकी -अमेरिकी जनतात गना वानि ? अमेरिका अमिगु नं दे खः ।

अमेरिकी राष्ट्रपति ट्रम्पं अफ्रिकी-अमेरिकी जनतां बिरोध प्रदर्शन अपलं तः च्वकः याड हः सेलिं धाला - 'सरकारया बिरोध याड्पुं कि बामपन्थी कि आतड्कवादी खः' । वयागु थजगु डख छुपें मरुगु खॉ न्यडः अमेरिकी जनतात फुक्क हाँफव दां थें दड वसेलिं राष्ट्रपति(बडकर) गलय् सुचुक वानय् माला । जनताया प्रदर्शनय् गोली कय्कला । राष्ट्रपतिं म्हुतिड व थें यत्थें धःगुलिं थः ता काथं मछ्युगु धायो सुरक्षा निकायया मनूत राष्ट्रपति नपां तं चाला । ट्रम्प सरकारनं थः विरोधी तय्ता ल्यंकः तय्ता कोरोना भ्वल्वय मजुड्क पाड तय्ता धेबा खर्च मयासिं च्वन । बरु व भाइरस चीनं वगु दक फय् खॉ ल्हाडः च्वन ।

ट्रम्पं थःगु खॉ मन्यना दक थःपुं हे स्युपुं व थुपुं विज्ञ सल्लाहकार पिन्ता नं पदं लिकायो छ्वता । अथेनं अमेरिकी बुद्धिजीवीपिसं राष्ट्रपतिया मभिंगु ज्याया विरोध यागु दः । वयापुं गुलिनं सल्लाहकारपिसंयां राष्ट्रपतिता मानसिक ल्वयया उपचार याय् मःम्हा दक नं धाला । थमनं धाय्गु खः धायो सुंकः च्वनि पिन्ता ल्यंक तै मखुसा ककु तिड पितिड्छवैगु ज्या ट्रम्पं याड च्वंगु दः । ट्रम्पं भन अकातं खॉ ल्हाड चीनं शोषण याता दकः फय् खॉ ल्हाड जुला । धात्थें धाय्गु खःसा सःस्यु व थुपुं सकलें ट्रम्पया विरोधी खः । ट्रम्प सरकारं जनताता धर्मया नामय् नं भुकुय् याड ध्वँ लाय्गु ज्या याड च्वंगु दः ।

अमेरिकाय् चुनाव जुयो च्वंगु दः । अमेरिकाय् तस्कं

पीगूगू स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

म्हवँ जक जनतां भोत क्वपवाय्गु याइगु । अमेरिकी चुनाव्य गरिब जनताता भोत हे क्वपवाक्य् विडगु मखु । अमेरिकाय् थें अत्याचार गनां देशय् हे जुइ मखु । आना च्वड वपुं पासापिसं अनुभव याड स्वयो वगु खौं खं भीसं थव खौं धाय् फया ।

भीसं आनाया धात्थेगु खौं जनताया दश्वी प्रचार प्रसार याड काँ कां वानय् मः । थथे प्रचार याय्गुया अर्थ समाजवाद व पुँजीवादय् छु पा ? दक जनताता ध्वाथुइक काड थुइकय् बियगु खः । अः पुँजीवादी देया जनतां कसा नयानिं तिनी सबः थुला । उकिया मार नयो च्वडानिं तिनि खौं थुइक हला ।

थःगु हे भाय्, जाति, धर्म व बिचः वाहेक मेपिंगु बिचः छुं हे मखु दकः मेपिन्ता गनय् हे मयाइपुं अतिराष्टवाद खः । हिटलर, मुसोलिनीं नं अथेहे धःगु खः । अमिसं हलिमय ब्याक लडाईं याता । अलय् अमिता कम्युनिष्ट, फुक्कजनतात मिलय् जुयो बुकः छवता । हिटलरया शासन कालय् जनतातयता ग्यास च्याम्वरय् तयो स्याइगु । हिटलर बुय धुंसेलिं अकि याय्पुं दोषी व अपराधीत अमेरिकाय् बिस्वु वाना । अमिता ज्यान सजाय बिय मःगु खः अयनं मब्यूसें ल्यंक तला । छाय् धःसा अमेरिकी शासक तयसं वनं लिपा थःपुं शत्रु कम्युनिष्टतयता सिधय्केता अमिता छ्यलय्गु मतिं ल्यंकः तःगु खः । अकिं अमिता ल्यंकःतःगु खः । ब्राजिलया अः याय्म्हा राष्ट्रपति बोलसोनारोया ढवा नं अजम्हा हे मनु खः । ट्रम्पं अजपुं मनु तय्गु हे सल्लाह कायो ज्या साडः च्वंगु दः ।

चीनय् नं कोरोना भाइरस वगु फय् खौं अपलं प्रचार याड अमेरिकां मखुगु खौं खय्केगु कुतः याड च्वंगु दः । उहानय् कोरोना भाइरस खानय् दय्वं हे चीनया राष्ट्रपतिं ट्रम्पकय् ग्वाहाली फवना । कोरिया युद्धखय् अमेरिकां जीवाणु तवः तःछ्यगुलिं अमिसं हे कोरोना भाइरस दय्कगु जुयफः । धाय्गु शड्कां चीनया राष्ट्रपतिं ग्वाहाली फ्वंगु जुयमः । अलय् ट्रम्पं न्हय्पतय् कपाय् तयो च्वना । महामारी भन भन डाड पुड वांसेलिं चीन थःपुं जनताया सुरक्षा नं याता । ल्वय्बारे छु खः? गथे खः? दक अध्ययन नं याता । त्वाथय् मास्क तय्वं, तःक सभुंथाड लाहा सिलय् वं हुलमुलय् मवांसा थव ल्वय मपुनिगु खौं थुइकला । सारा कार्यकर्ता व सेनात छ्यल ल्वय डाडः पुडः मवांकेता लगे जुला । अथेयाड ज्या सानय्गु मेगु देशय् सम्भव मरु । भारत व नेपालय् नं चीनय् थें ज्या जुय मफः । मेगु देया जनतात अनुशासित व गम्भीर नं मजू । इटाली फ्रान्स थजगु देशय् हकनं ल्वय ल्याहाँ वयो संक्रमण जुयो च्वंगु दः । आनायाय्पुं जनतातयता लाहा सिलय्गु नियम निसें हे स्यनय्मःगु अवस्था

दः ।

भारतय् क्वय् याय्गु जात मुसलमान व गरिबपिन्ता मनू हे गनय् याइगु मखु । अमेरिका, ब्राजिल व भारतया शासकपिसं जनताया पालिड जनताया भिं जुइगु ज्या साड च्वंगु मरु । बरु जनताया विरोधय् प्रतिक्रियावादीत फुक्क मिले जुयो ज्या साडः च्वंगु दः । अमिगु विरोधय् नं जनतात मिलय् जुयो ज्या याय् मः ।

पुँजीवादी देशतय्सं चीन व भारत मिलय् जूसा संसारया छुं नं शक्तिं थिय मफैगु खौं थू । अथे जूगुलिं अमिसं भारत व चीनता फायो ल्वाकय्गु शकुनी कासा म्हेतः च्वंगु दः । बेलायती उपनिवेशवादी पिसं नेसः दाँ न्हापां हे चीन व भारतया सीमा च्यं कियो तकला । उगु इलय् चीनय् तस्कं अलमल जुयो च्वंगु ई खः । लिपा वहे बेलायतं क्यगु सीमा चिया लिधंसाय् ल्वापु जुल । भारतीय तय्के छुं हे आगाक्षहे मरुगु, छुं हे ज्ञान मरुगु थासय् लडाईं यासेलिं अपुं बुत ।

साम्राज्यवादीतय् मनयँ हलिमय मेगु फुक्क देशया मनूत अमिगु तखतय् च्वनय् मःगु, अमिसं धाय्थें मच्वंसा दे क्वचाथय्गु जः ग्वडगु हलिमय लडाईं मजूलकिं अमिगु ल्वाभः त मिय फै मखु । अपुं थः ल्वाय् मःगु मखु कर्पिन्ता ल्वाकः ल्वाभःमियो धेबा कमय् याय्ता थः वं थवय् ल्वाकय्गु ज्या याई ।

अमेरिकां भारतता लाहातय् कायो अपलं जनता व देशता धू धू मधु याकेगु कुतः याड च्वंगु दः । भीसं जनतातयता खौं थुइकय् बियो सचेत यायां वानय् मः । छुं नं थाय्या नामं इतिहास ज्वड च्वंगु व थःगु म्हासिइका जुयो म्वाड च्वनिगुलिं नां हिइकय्गु ज्या याय् मज्यू ।

भीसं शत्रु व मित्र सुख ? दक सिइके मः । भारतीय जनतात नं भारत सरकार पाखं तस्कं पीडित जुयो च्वंगु दः । ट्रम्प, मोदी व बोल्सोनारो मिलय् जुयो जनतातयता दुःख बियगु ज्या याड च्वंगु दः । भारतीय नागरिकपिन्ता नेपालय् ज्या सांकय् बियता नेपःया ल्यासे-ल्याम्होपिन्ता बैदेशिक रोजगारी काथं विदेशय् छ्वय्गु ज्या याड च्वंगु दः ।

भीसं साहित्य च्वयबलय् ज्यापु-ज्यामिया पक्ष कायो च्वय्मः । भीसं साहित्य च्वय्गु जनताया सेवा याय्गुया नितिं हे खः ।

(पीकगु नेपाल भाषा साहित्य तःमुंज्याया न्हापांगु दिनसं नेपाल मजदुर किसान पार्टीया नायो नारायणमान बिजुक्छें जुं बियो द्यूगु न्वचुया सार -सं)

छमिसं छुं हे मस्यु

क्रिश्चना

स्नातक पास जुय धुनय्वं हे कृष्ण लासिवाख्यो वाम राजनीतिखय् साप हे सक्रिय जुला । छम्हा नेम्हा पासपिसं कृष्ण कय् न्यन - न्हापा लिपा राजनीति धालकिं मयोम्हा मन् अः अकाभकां छाय् सक्रिय ?

अलय् कृष्णं थथे लिस बिई - 'स्व भाइ बि.ए. हे पास मजूपुं राजनीति जुलकिं छुं हे मस्युम्हा गुली जान्या जुयो जुइगु म्हुतुसी स्वयो वॉ प्याहाँ वम्हा दक गिजे याइगु । अथे जूगुलिं जिं न्हापालाक ब्वं निं ब्वडागु कः । राजनीति धाय्गु मन्त्री जुयता याय्गु खः ।'

बुलुहुँ वाता - कृष्ण दक : मधःसिं कृष्ण दाइ धायोहल । छम्हानेम्हासिनं वयाके न्यन - 'न्हापा न्हापा जूसा देशय् समाजवाद ह्यम्ः, राजनीति धाय्गु मन्त्री जुयता याय्गु मखु धाइगु, अः भाःचा खाँ पात, गय् ?'

न्हापा न्हापा जिंनं छुं हे मसिया । न्यकः स्वक जेलय् लाय् धुंकः दुनय् च्वंपुं नपां सल्लाह जुला - मन्त्री जुलकिं फुक्क सिनं छम्हा सःस्युम्हा खः धायो माने याइगु, कर्मचारी, पुलिस, साहु - महाजन, प्राध्यापक, शिक्षक, थः थिति - नाता - गोता फुक्कसिनं मन्त्रीजू दक मानय् याइगु अलय् भूगु खाँयाय् नं मू दैगु । न्हापा थव खाँ जिं नं मसिया न्यक-स्वक जेलय् लाडानिं तिनि थव बुद्धि प्याहाँ वला । कृष्णं भतिचा गम्भीर जुयो धाल ।

पुलांपुं मन्तयसं वायता मन्त्रीछक जुइगु जुइक, अलय् राजनीति सांगुया सार पिकाइगु जुलक दक त्वाल्य - त्वाल्य खाँ जुल । 'समाजवाद' 'क्रान्ति' व 'साम्यवाद' धाय्गु शब्द मस्युपुं मन् तयसं वयागु खाँ खः धाई । न्हँपुं ल्यासे - ल्याम्हो व ब्वडः तःपिसं वयागु खाँ स्यंगु खाँ व धवगिगु बिचः धाइगु ।

थव खाँया न्हयसः वयाके न्यनकिं वं - 'छमिसं छुं मस्यु, लिपा - लिपा सिई ।' दक लिसः बिइगु जुयो वल । बुलुहुँ 'छमिसं छुं मस्यु,' धाय्गु खाँ वयागु धापु थें जुयो वल ।

बुलुहुँ लिनयँ - लिनयँ वयाता 'कृष्ण दाइ' मधःसिं 'छमिसं छुं मस्यु' वल दक धाइगु जुयो वल । कृष्णाया खाँ पाडः वांगुया दूखाँ सिइकेता छम्हा नेम्हा ब्वडः तःपुं कार्यकर्ताय् सल्लाहला जुल । बुलुहुँ खाँ नं सिय दतः ।

त्वाल्य रामदाइ धाय्म्हा मानय् याय् मःम्हा पसल्या

छम्हा दः । कृष्ण जेलं प्याहाँ वलकिं रामदाइ नं कृष्णाता धाइ - अहो कृष्ण भाइ, भासँ - भासँ, म्हुतु भातिचा चाकुक् दिसँ धा धां मिसी नैक्यो छक्वः छक्वः लाहातय् तयो बिइगु, कृष्णं नैक्यो - मिसी नय- धुंकलकिं राम दाइ नं धाइ - 'कृष्ण भाइ छि त्वाल्य दकलय् न्हँःपां बि.ए. पास याड द्युम्हा मास्तर नं जुय धुंकम्हा । अथे जूगुलिं छिगु समाजय् अतिकं महत्व दः । अः मजूगु ज्याय् जुयो दिय हे धुंकल : । बीचय् त्वः तय मज्यु । छकः न्यकः जेलय् चवनकिं लिपा गय् छकयां मन्त्री मजुई । हिगू तगिं हे पास मजूपुं हे मन्त्री जुइगु जू सा कृष्ण भाइ छाय् मजुई ? थुकाथं राम दाइ कृष्णाता सोडा तय ज्यूको तइ । राम दाइया थः थिति, नातागोता त धःसा त्वाल्य - त्वाल्य याय्गु खाँ यंकिपुं गुप्तीत यक्वः दःगु जुयो चवना । वखाँ कृष्णं मस्यु ।

त्वाल्य - त्वाल्य छगू नेगू पुचलय् कृष्ण साप हे बांलाम्हा, दुःख सियधुंकम्हा जेल-नेल सहयाय् धुंकम्हा, बि.ए. पास जूम्हा दक साब हे चवछायो प्रचार जु जुं वान । जु जुं - जु जुं लिपा त्वाल्य - त्वाल्यया युवा पुस्ताय् कृष्ण दाइ याय्गु हे धापु म्हुतुं म्हुतुं प्याहाँ वल - 'छमिसं छुं मस्यु', 'छमिसं छुं मस्यु' ।

सोभापुं मन् तयसं स्वइबलय् कृष्णादाइ नं तस्कं हे गम्भीर साहित्यया अध्ययन याइम्हा अलय् संगठनय नं यक्व हे जुइम्हा, जिल्ला - जिल्लाय् व विदेशय् नं वानिम्हा दक मति तै । धात्थें धाय्माल धःसा कृष्ण दाइ नं ब्वनय्गु, संगठन याय्गु, जनताया सेवा याय्गु ज्या हे त्वः तय धुंकल । मनय् दुनय् हकनं जेलय् लाइला दक ग्याचव ब्वलनाय् धुंकल । त्वाल्य - त्वाल्य याय्पुं ल्याम्हो तय्गु पुचलय् खाँलाबल्हा जू बलय् अमिसं धात्थेंगु खाँ खः धाय्गु सिय दय्कल ।

कृष्णं रामदाइ धःम्हा लिसें न्यन्हू - प्यन्ह्या छक - छक नपा लाइगु जुयो चवना । उब्ले वं कृष्णाता धाइगु जुयो चवना - स्व कृष्ण भाइ छगूधापु दः संस्कृतय् - उकिया भाय हिलय् बलय् थथे जुई - 'आप भलो त जगत भलो' अथे धाय्गु - थः ज्यूसा फुक सितां ज्यू, थः मज्यूसा सुतां हे मज्यु । 'छि

नपां आखः ब्वपुं पासापुं फुक्क हेडमाष्टर व प्रोफिसरत जुल । अपुं जेलय् नं चवनयँ म्वँ : दुःख नं सिय म्वँ : अपुनं 'प्रगतिशील व 'परिवर्तनवादी' कृष्ण भाइ नं । 'प्रगतिशील' व 'परिवर्तनवादी' गथे मिलय् जुई ? अमि लच्छीया स्वीद्ध - पीद्ध मयाकं धेबा दः । अमि जाहान - परिवार बांलाकचलय् जू, मस्तयता आखः बांलाक ब्वकयता नं धेबा गा । कृष्ण भाइ याय् नं मचात चिच्या - चिच्या हि नि । जेलय् जक चवड ब्योह याय्गु लिपा लात । छिता छु व प्राध्यापकपुं, हेडमाष्टर व प्रिन्सिपलतयसं ग्वाहाली याला ? कृष्ण भाइ छिता ब्यक्तिगत काथं ग्वाहाली मयासां संगठन याता जूसां ग्वाहाली यागु दै नि ! ग्वःम्हायां भाइपिनिगु अस्पतालय् डाक्टरत दः ।

कृष्णं लिसः बिइ - 'अमिसं पार्टीता नं ग्वाहाली मया । ब्यक्तिगत रुपय नं सुयातां ग्वाहाली मया । उलिजक खाँ धाय् धुंक बलय् राम दाइ नं खाँ थुइकल थव थासय् याय्गु पार्टी संगठनया दुस्यो बमला ।

अलय् राम दाइ नं धाई - अय् जूगुलिं पासापिनिगु छुं हे भर मरु । पार्टी - संगठन याय् नं विश्वासय् चवनयँ मज्यु । थः न्हापा गुच्चा म्हेतः चवडापुं पासापुं गुली अपाभट्टा तयो साहु - महाजन जुल, विदेशी मोटर कम्पनिया दलाल जुयो दाय् दाच्छीया करोड मयाक तलब नैगु जुल । गुलिसिया तः तः खागु छँ दाड तयो छँ बःलँ जक लच्छीया ट्रलंद्र आम्दानी याड चवन । चव्य् च्वेया सेना, पुलिस, गुप्तचर विभाग, उद्योग वाणिज्य मन्त्री, तः तः हांगु होटेल चाय्कः डलर कमय् यात, कृष्ण भाइता पासापिसं म्हा हे मसिया छुत । थः हे पासापुं गुली बैंक म्यानेजर जुल । गुली घर जग्गा ब्यापारं करोडौं करोड कमय् यात । जाबो त्वनय्गु नाः जक मियो हे लच्छीया नीगु, नीडागु लाख तका दां कमय् याड च्वपुं यक्व दः । अथे जूगुलिं कृष्ण भाइ इलय् - ब्यलय् बराबर भी थाय् खँल्हाबल्हा याय् । जिं फयागु ग्वाहाली याय् । बरु मे-मेपुं पार्टी, संगठन याय्पुं पासापुं नपा मलासिं थःगु भिं जुइगु स्वयगु हे पाय्छी जुई ।

लिपा - लिपा कृष्ण छँ नं पिहाँ मवल । त्वालय् नं मचवन । त्वालय् याय्पुं नपां नं खँल्हाबल्हा मयात । वयाम्हा गुरु व आम्दानीया छगू स्रोत राम दाइ जुल । न्हँ पिसं कृष्णता म्हामसिल, पुलापिसं नुवाय्गु त्वः तल । छुं दां लिपा (मानसिक) मनया ल्वचं कृष्ण मन्त ।

अथे जूसां न्हँ न्हँ पुं एम.ए. व पि. एच.डि धपुं छम्हा नेम्हा धेबा अपः दःगु ज्या याडः च्वपुं बुद्धिजीवी धः पिसं मेपिन्ता 'छमिसं छुं मस्यु', 'छमिसं छुं मस्यु' धालकिं मिखा फुति फुति याडः दुबिस्तां धाइ - न्हँ म्हा कृष्ण दाइ क ... ।'

म्यँ-मालश्री

◆ च्वमि- चन्द्रबहादुर उलक

मति मद्दु ल्वचं भीत दुःख बिया हल
विश्व नंक मनूतयूत थन ख्याना तल ॥घु॥

कोरना भाइरस नां छुना तल
कोभिड उन्नाइसया वास मद्दु धाल
थःथःया दथि ग्याना जुये माल
दाजु-किजा इष्ट मित्र तापाक बिल ॥१॥

नुगः दुने माया दःसां मायां क्यंके मजिल,
सतिक च्वनाः नुगः ब्याके मजिल,
सुनां हल ल्वचः थव सियेके माल,
मिखां खनेमद्दु कीत नास यायेमाल ॥२॥

ल्वचः थन चमकंकेत लकडाउन यात,
लकडाउनं मनूतयूत कोथाय् कुना तल,
ज्या याये मखना लागि लागि चाल,
सुथःबहनी द्यांलाना प्वाथय् लोहँमां त्ययेकल
॥३॥

भाजु-मय्जु सुं छम्ह ग्यानाजुये मते रे !
कोरना भाइरस ख्याना भीसं छोयेरे,
साबुं लःख ल्हाः सिला यच्चुपिचु जुये,
म्हुती ख्वापाः पुयासां ल्वय्यात पनातये ॥४॥

पीगूगू स्वप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

कोरोना भ्वल्वयया परीक्षण व उपचार निःशुल्क याय्मः

नेमकिपाया छयाञ्जे प्रेम सुवाल

तकगु खः । चीनं थुगु ल्वयया भाइरसया अध्ययन याडः गथेयासा थुगु ल्वयता पानयँ फै दक उपाय नपां पिता बिला । अमेरिकां धःसा थुगु ल्वयया भाइरसता सुचुक तयो चिनियाँ भाइरस, उहान भाइरस धा धां मखुगु द्वपं बियो चवना ।

लिचवकाथः अमेरिकाय् थुगु भाइरसं (११ लाख २१ हजार ८ सय) गुइछगू लाख नीछट्ट व च्यासः म्हा स्वयो अपः ल्वचं उथि उथि काडः च्वंगु दः । भारतय् (८० लाख ४० हजार २०३) चयगुलाख, पीट्ट व नेस व स्वम्हा, ब्राजिलय् डय्प्यंगुलाख, खुइगुट्ट व न्हय्स व डयडाम्हा व भीगु नेपः देशय् छगू लाख खुइनेट्ट व स्वस व प्यम्हा मनू त संक्रमित जुयो च्वंगु दः ।

भारत नपां थः यत्थेँ वय ज्यगु खुल्ला सीमाया हुनिं नेपः दुनयँ कोरोना भ्वल्वय भन-भन अप्वयो च्वंगु खः । नेमकिपां इलय् हे नेपः व भारतया खुल्ला सीमा बन्द याय्मः दक सरकारया ध्यानाकर्षण यागु खः । थौं तकया छगू हे सरकारं भारत नपांया खुल्ला सीमा तिकय् फःगु मरुनि । नेपः व भारतया खुल्ला सीमा तिय फःसा नेगू देया भिं जुई । सीमा विवाद, अपराधीत छगु देशं मेगु देशय् बिसे वयो सुचुक च्वनिगु, सीमा तस्करी, मिसामस्त मिय थंकिगु थजगु समस्या ज्यडः वानि ।

भारतय् ज्या सानय्ता वां पुं नेपःमिपुं ल्याहाँ वैगु स्वाभाविक खः । अमिसं थः नपां कोरोना ल्वय ज्वडः वसेलिं नेपालय् नं थुगु ल्वय अप्वयो वगु खः । अथेनं सरकारं बांलागु ब्यवस्थापन याय् मफूत । नेपाल मजदुर किसान पार्टी नेपः मि पिन्ता भीगु देशय् हे ज्या बियमः दक सः ततं वयो च्वंगु खः । सरकारं जिमिगु खँयाता वास्ता मयासेँ भन थःपुं मनू तय्ता म्यानपावर कम्पनी चाय्के बियो न्हयःगू लाख स्वयो अपः ल्यासे-ल्याम्होपुं थी थी देया बहुराष्ट्रिय कम्पनीया दां पुं ज्यामि जुयता बाध्य याता । अः नं ल्वयया पर्वाह मयासीं नेपःमि पुं ज्या सानय्ता भारतय् वानेगु बाध्य जुयो च्वंगु दः ।

जनताया स्वास्थ्य दकलय् हः नयँ तयो ज्या सानय् मःगुलि सरकारं अर्बपति व खर्बपति पिनिगु बलं अर्थतन्त्र न्ह्याकय्गु

कोभिड १९ भ्वल्वय सङ्क्रमण जुयो च्वंगु इलय् हुलमुल याडः चवनय् मज्यगुलिं पीकगु नेपाल भाषा साहित्य तः मुंज्या अनलाइन पाखं याय्मःगु खः । ज्या इवःखय् बवतिकाय्गु मौका बियो द्यगुलिं गवसाखलता सुभाय् देछायो चवडा । थुगु तः मुंज्याया न्हापांगु दिनसं नेपाल मजदुर किसान पार्टीया हानय्बहम्हा नायो नारायणमान बिजुक्छेँ (रोहित) जुं थौं कन्हेया राष्ट्रिय व अन्तर्राष्ट्रिय राजनीतिक परिस्थितिया खाँ काडः दिल । ज्या इवःसं चिकित्सकपुं, सीमा अध्येता, पूर्व न्यायाधिश, पत्रकार, साहित्यकार नपां पाहांपिसं देश व जनताया समसामयिक विषयसं ग्यसुलागु बिचः प्वंक दिल ।

कोभिड भाइरस वांगु दायँ दकलय् न्हःपां सेप्टेम्बर महिनाय् अमेरिकाया ह्वाइ टापुइ खानय् दःगु खः । वनलिं थुगु भाइरस अमेरिकाया मू मू सहरय् डाडः, पुडः वान । अमेरिकाया ट्रम्प सरकारं थुगु भाइरस सङ्क्रमणता छु नं मखु स्यखं ज्वर दक वास्ता हे मयासेँ चवना । वांगु दायँ अक्टोबर महिनायँ चीनया उहानय् जूगु सैनिक पिनिगु कासाया धिं धिं बलाखय् बवति कःवापुं अमेरिकीतयसं थुगु ल्वयया भाइरस चीनयँ पुंकः

पीगुगु स्वप पौ. बःधि पौ(पाक्षिक)

दक वय-वानयगु आवागमन छ्वासुकसेलिं कोभिड ल्वचं सङ्क्रमितपुं अप्वयो वःगु खः । श्वहे इलय् सरकारं तःमिपुं मनूतयता थुगु ल्वय् पुंसा धेबा मकःसिं निःशुल्क वास याय् मफैगु खाँ पिताहल । नेपः देशय् ९५ प्रतिशत मनूत चिमी पुं विपन्न वर्गया खः । छुश्व सरकारं ५ प्रतिशतता भिं यायता यागु खःला ? धेबा पुलय् मःगुलिं गुलि नं ल्वागितयसं परीक्षण मयाकगुलिं नं ल्वय सङ्क्रमितपुं परिवार व समुदायखय् डाडः पुड वाड च्वंगु दः । निजी क्षेत्र परीक्षण शुल्क नेट्र दां खं याय् मफया दक सरकारता चुनौती बिला ।

नेमकिपां भारतं त्यल कःगु नेपःया भूमि लिताकाय्मः दक सः तयो च्वंगु खः । भारतं त्यलः कायो तःगु लिम्पियाधुरा, कालापानी, लिपुलेक व सुस्ता नपांया फुक्क भू-भाग लिता काय्या नितिं नेमकिपां प्रमया सरकारी निवास बालुवाटार, संसद व राज्य ब्यवस्था नपां सुशासन समिति सः श्वय्कगु खः । भारतं नेपःया भूमि लिम्पियाधुरा (अतिक्रमण) त्यल कायो न्हूंगु नक्सा दय्कगुलिं जिमिसं विरोध याडागु खः । जिमिसं नेपःया सरकारता लिम्पियाधुरातकया नेपःया नक्सा पिब्वयमाल । दक इनाप याडा । नक्सा पिता बिल अलय् खुला तकनं न्हूंगु नक्सा काथं नेपःया क्षेत्रफल गुलि दः धाय्गु पिता मब्युनि । परराष्ट्रमन्त्री प्रदीप ज्वालीं राज्य ब्यवस्था व सुशासन समितिसं नेपःया क्षेत्रफल ३९५ वर्ग किलोमिटर अपः दैगु खाँ पिब्वता । जिमिसं श्व ज्या इवः पाखं नं नेपःया लिम्पियाधुरातकया क्षेत्रफल पिब्वयता सरकारया ध्यानाकर्षण याय् ।

सुगौली सन्धी काथं नेपःया पश्चिम कालीपारि जक भारतया भू भाग खः । थुगु काथं महाकाली खुसी छपु तलं नेपःयाय्गु हे खः । नेका, एमाले, राप्रपा, सद्भावना पार्टी २०५३ सालय् भारत नपां महाकाली सन्धी याबलय् महाकाली खुसी सीमा खुसी दक सीमा चिं कायम याता । श्व अमिगु देशघाट खः । नेमकिपां महाकाली सन्धीया विपक्ष मत ब्युगु खः ।

नेपः व भारतया खुला सीमाय् भारतं डासगू थासय् सीमा सुरक्षाकःमित तयो तःगु दःसा नेपालं सच्छिव हिंन्यथाय् जक सीमा सुरक्षाकःमि तयो तःगु दः । नेपः या खुसीता भारतं नपांया स्थिर सीमा कायम यासां वर्षाबलय् खुसीं नेपः दखय् चुइक चुइक कटान यायां नेपःया भूमिं भारतं अतिक्रमण जुयो च्वंगु दः ।

नेपः व भारत नेगू दे मिलय् जुयो (१८२ थान) सच्छि व चय् नेपा सीमा नक्सा दयकला दक धाला । अलय् नेपःया लालपुर्जा दःगु जग्गा भारतय् लाइगु याड दय्कगु उगु नक्सा खारेज याय्मः । नेप भारत सीमा साविक १८८० कि.मि. खय् लिम्पियाधुरा तकया ४९ कि.मि. ताड वैगु परराष्ट्रमन्त्री ज्वालीया दाबी खः ।

छ्वातुक्क जनतात च्वड च्वंगु थासय् अपलं कोभिड सङ्क्रमण जुइगु विश्व स्वास्थ्य संगठनया अध्ययनं क्यंगु दः । उकिं (यँ) स्वनिगलय् नेपःया दकलय् अपः जनसंख्या दःगुलिं मूक्कं सङ्क्रमितत मध्ये ६० प्रतिशत थाना हे दः । देयाता माथंवांकः विकास यागु जूसा कोभिडया स्थिति थापासिकं ग्यापुइगु मखु ।

नखा-चखा, जात्रा-पात्रा औपचारिकता काथं जक डायकेगु सरकारया घोषणा खः । अलय् मन्त्रीत च्वय च्वयया पदाधिकारीपुं हे च्यान्हु हिन्हू हाँ हे नखा-चखा डायकेता छँ ल्याहाँ वाना । अः अपुं ल्याहाँ वै बलय् हकनं ल्वय ज्वडः वइगु पक्का खः ।

नेमकिपाया सांसदपिसं गाडी सुविधा औषधी उपचार जन आन्दोलन पीडित कोष पाखं ग्वाहाली छुं नं कःगु मरु । थुगुसीया दसैं भत्ताया चेक नं कःगु मरु । २०४८ साल निसं हे पार्टीया सांसदपिनिगु संसदं वैगु धेबा पार्टी पाखं बुभ्केयाड काइगु ज्या जुयो च्वंगु खः । सरकारय् वापुं पार्टीया सांसद पिनिगु धेबा ब्यक्ति ब्यक्तिया नामय् अमिगु खाताय् वानिगु ब्यवस्था दः । जिल्ला - जिल्लाय् छँ बूँ यक्व-यक्व दःपुं सांसद, मन्त्री पिसं यँ नं छँ बूँ न्याडः दय्क च्वना । अजपुं तः मिपुं सांसदपिनिगु भत्ता व सुविधा मःगु हे मखु । अलय् यँ छँ दःसां 'घर बहाल सुविधा' कःपुं सांसदपिनिगु नां सार्वजनिक जूगु हे खः ।

निर्दलयि पञ्चायती ब्यवस्थाया विरोधी संघर्ष यापुं सरकारी दलत सरकारय् वांगु नं स्वीदा दत । वांगु स्वीदा थुखय् सरकारय् वापुं दल व अमिपुं नेतात अर्बपतिखर्बपति जुल । व सरकारत कर्पोरेटपिनिगु सञ्चालक समिति सावित जुजुं वयो च्वंगु दः । स्वीदा थखय्या फुक्कं हे सरकारं नेपःमि जनताया मानव अधिकारनं लुटेयागु दः । हनन यागुदः ।

(नेपाल मजदुर किसान पार्टीया सांसद प्रेमसुवाल जुं पीकगु नेपालभाषा साहित्य तः मुंज्याया अनलाइन ज्या इवः सं कार्तिक १३ गते बियो द्युगु न्वचुया सार-सं)

पीगुगु स्वप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

ख्वप नगरपालिका जनताया स्वास्थ्य प्रतितस्कं संवेदनशील जुयो च्वंगु दः

नगर प्रमुख सुजिल प्रजापति

नेपालय् १ लाख ६३ हजार स्वयो अपः पीडित पुं व द्वछिम्हा स्वयो अपः मनूत सीय धुंकल ।

जनस्वास्थ्यया विषयसं तस्कं संवेदनशील जुयो ख्वप नगरपालिकां कोरोना ल्वय् न्हँपां दुस्वःवय वं हे तस्कं सचेत जुयो ज्या साड वयो च्वंगु दः । ख्वातुकक बस्ती दःगु ख्वप नगरदुनयँ कोरोनां हाँ काय् लाःसा तस्कं ग्यापुगु भयावह रुपकाय् फःगु सम्भावनां तस्कं चिन्ता कायो वडा वडाय् की स्याय्गु वास (क्लोरिन) ह्वलय्गु, जनताता ध्वाथुइकेता माइकिडग याय्गु, त्वाल्य-त्वाल्य साभूथाड लाहासिलय्ता नाःट्यांकी व साभू तयो बिय्गु चिच्या-चिच्याहाकगु लायँ न्ह्याकिगु यातायात बन्द, नगरं पिनय्या नागरिक पुं द्वहँ वै बलय् ल्या तय्गु ज्यात याता ।

ख्वप नगर सांस्कृतिक नगर जूगुलिं थाना लय् लय् पतिकं डाय्किगु नखा-चखा जात्रापात्राख्य जुइगु हुलमुलं ल्वय् अपलं मनू तय्ता पुनिगु भय यक्वहे दःगुलिं उकियाता बिचः याड जिमिसं ख्वपया लोकंहवागु बिस्का जात्रा, सापार, यन्यापुन्ही, गुँला बाजा पञ्जादां थजगु जात्रा नखा चखा नपां औपचारिकताजक पुरेयाड डाय्केगु खाँ क्व छिडा । मोहनी नखा क्वचाइन । जिमिता तस्कं छगु चुनौती काथंया नखा मोहनी नं खः । जिमिसं तलेजु दुनयँ जुइगु बली याकय् मबिय्गु पुजारी पुं बाहेकं मेपुं सर्वसाधारण जनता तय्ता तलेजुई दुता मछ्वयगु नपां त्वाल्य - त्वाल्यया शक्ति पिठय् नं नवरातया इलय् द्योक्य द्वहँ वानय् मदयकागु व बली बिइकय् मबियगु खाँ क्वः छिडा । थ्व ज्या फुककं जिमिगु रहर मखुसँ जनताया स्वास्थ्यया नितिं छियमःगु बाध्यात्मक पला खः । ख्वप नगरपालिकां जिल्ला प्रशासन कार्यालय गुठी संस्थान, महानगरीय प्रहरी परिसर, जात्रा नपां स्वापु दःपुं सकलें मनूत नपां छलफल याड क्वःछिडागु खाँयाता अपलं नगरबासीपिसं मानय् याता । उकिया लागिं ख्वपया नगरबासी पिन्ता सुभाय देछायो च्वडा ।

भाय् व साहित्यं जनताया सेवा याय्गु मतिं निस्वांगु नेपाल भाषा साहित्य तः मुंज्यां पीदा हाँ निसँ मदिसँ जनताया दथ्वी ज्या साड वयो च्वंगु खः । लिपाया दिनय् नं जनताया सेवा खय् अफ अपः लगे जुइ धाय्गु भलसा कायो शुभकामना देछायो च्वडा । सचेत नागरिकपुं न्ह्याथिन्योगु काथं मछिगु इयाता नं काथं छिंकः हज्याई । तः मुंज्या ग्वसः ग्वयो द्यूपुं पासापिसं नं प्रविधि पाखं तः मुंज्या मदिकसँ न्ह्याकः हज्याय् फः धाय्गु क्यड बिल । वयकपुं सकसिता अपलं अपः सुभाय देछायो च्वडा ।

हलिमय ब्याक डाडः पुडः वयो महामारी काथं वयो च्वंगु कोरोना भ्वल्वयया कारणं भी सकलें थः थः गु ज्या तस्कं स्वंपुयो जुयो, पला छिडःच्वडा । कार्तिक ११ गते तकखय् ख्वप जिल्लाय् ५,४७४ म्हा संक्रमितपुं खानय् दःगुलि ३४१४ म्हा ल्वय लांकः वानय् धुंकगु अलय् ६४ म्हा सीय धुंकल । अथेहे ख्वप नगरपालिका दुनयँ कन्ट्र्याक्ट ट्रेसिड २,६०२ म्हा सीकय् यागुली अः तक खय् संक्रमितपिनिगु ल्या १३६४ थ्यंगु अलय् हिंच्याम्हा सीय धुंकगु खानय् दः । संक्रमितमध्ये ४३० म्हा थः थः गु छँ सुरक्षित जुयो एकान्तवास च्वंगु खःसा ख्वप नगरपालिका पाखं निस्वांगु ब्रम्हायणी आइसोलेसन केन्ट्रे अः तक खय् ७९ म्हा ल्वगि तय्सं सेवा काय धुंकगु अः आना १८ म्हा संक्रमित नगरबासीपुं दःनि । हलिमय ४ करोड ४४ लाख स्वयो अपः संक्रमित खानय् दः गुलि हिंन्यगु लाख स्वयो अपः मनूत सीय धुंकल सा थ्वल्वचं

पीगुगु स्वप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

क्वारेन्टाइनय् वा छँ सं चवनय्गु दक स्वताजि थाय् दय्का । होटेले चवनय् मफूपुं व छँ सं चवनय्गु ब्यवस्था मिले मजुपिन्ता नगरपालिकां दय्कः तःगु क्वारेन्टाइनय् चवनय्गु ब्यवस्था याता । थी थी हिंन्हय्गु देशं ख्वपय् ल्याहाँ भःपुं १६५ म्हा ख्वपया नागरिकपिसं क्वारेन्टाइनया सुविधा काला । विमानस्थलय् फ्य् खः (जहाज) दिकय् साथं होलिड सेंटरय् ह्यगु व वनलिपा क्वारेन्टाइनय् ह्यगु उकिया लागिं जिमिसं गुम्हा कर्मचारीत खटेयाड तयागु खः ।

स्वनिगलय् कोरोना ल्वचं मपुंकः डाडः मवांक पाडः तय्ता गृहमन्त्री संघीय मामिला मन्त्रीजुं सःतगु बैठकय् स्वनिगलय् द्रहँ वैगु लॉपुत द्रहँवय् मजिक तिड तय्ता जिमिसं सुभावा बियागु खः । अथेनं उद्योगपति, ब्यापारीपिनिगु बलं लकडाउन चाय्कला । गुकिया लिच्चः स्वनिग थौं कोरोनाया धुकु थें जुयधुकल ।

समुदाय स्तरयेह कोरोना ल्वय डाडःपुड वांगु मति जुयसाथं हे ख्वपया खरिपाटी नेसगु शय्याया आइसोलेसन केन्द्र दयकला । भक्तपुर अस्पताल कोभिड अस्पताल काथं हिडिक हज्याकला । अथेनं संक्रमितपुं अपलं खानय् दयो वसेलिं वहे खँयाता बिचः याड ख्वप नगरपालिकां ख्वप वडा नं. ९ ब्रम्हायणी न्ह्यडागु शय्याया आइसोलेसन केन्द्र दयकगु जुल । उगु आइसोलेसन केन्द्रय सुथाय् बहनी जा, बजी याडः प्यकः नकिगु ब्यवस्था, अक्सिजनया ब्यवस्था, न्हिडाक अक्सिजन, रक्तचाप नापय् याय्गु भिटामिन सी व सिटामोल नकेगु ब्यवस्था न्हिया न्हिथं चिकित्सकपिनिगु सल्लाह नपां आयुर्वेदिक वासया ब्यवस्था नं याड वयो च्वंगु दः । ब्रम्हायणी व छँ छँ आइसोलेसनय् च्वंपुं सकलसिया नितिं अनलाइन पाखं चिकित्सक, मनोचिकित्सक, आयुर्वेदिक चिकित्सक, नर्स, जनप्रतिनिधि पाखं परामर्श सेवा ब्यू ब्यू वयो च्वंगु दः ।

छँ छँ सं चवडः च्वंपुं संक्रमित पिन्थाय् न्हियान्हिथं फोहर कः वानय्गु मः काथं स्वास्थ्य सम्बन्धी परामर्श सेवा नपां मेमेगु मः मःगु ब्यवस्थाया लागिं डाम्हा कर्मचारीपिन्ता जिम्मा बियो उकिया ब्यवस्थापन याड वयो च्वंगु दः । ब्रम्हायणी आइसोलेसनय् चिकित्सक, नर्स व कर्मचारी याड हिंस्वम्हासिया पुचलं ज्या साड वयो च्वंगु दः ।

नगरपालिकां वडा-वडाय् तयो तःगु ब्यायामशाला कोभिड भ्वल्वयया कारणं दिकय् मःगु अवस्था वसेलिं अनलाइन पाखं शारीरिक ब्यायामया तालिम न्ह्याकगु जुल । न्हिया न्हिथं सुथःसिया ६:३० ता इलय् निसें अनलाइन शारीरिक ब्यायाम भादगाउँ टेलिभिजन पाखं क्यड वयो च्वंगु दः । थी थी संघ संस्था व ब्यक्तिगत काथं नं अपलं आर्थिक भौतिक ग्वाहाली नं यागु दः । थुगु आर्थिक वर्ष २०७७/७८ या असोज व कार्तिक महिनाय जक ३३ लाख ६० हजार तका दां स्वयो अपः आर्थिक ग्वाहाली ब्यूगु दः । व फुक्क ग्वाहाली ब्यूगु संस्था व महानुभावपिन्ता ख्वप

नगरपालिका पाखं सुभाय् देछायो चवडा । कन्हेया दिनय् नं थजगु ग्वाहाली याडगु आशा, विश्वास व भलोसा कायो चवडा ।

कोरोना भ्वल्वयया ल्वगित अपलं खानय् दयो वसेलिं ख्वपय् हे पीसीआर परीक्षण याडगु मेसिन मःगु मति वान । जिमिसं तः क हे प्रदेश सरकारकय् च्वयो व नपालाड खँ ल्हाड आग्रह याडा । भक्तपुर अस्पतालय् छुं दिं न्ह्यो मेसिन बियो हल अथेनं उकिता मःगु फुक्क पाटपुजांत मवगुलिं अः तक मेसिन चलेयाय् मफूनि । वहे खँ भीसं प्रदेशया सामाजिक विकास मन्त्रीता खँ ब्याका । वयकलं मथां हे फुक्क ब्यवस्था याड बियागु आशवासन बियो दिल ।

नेपःया सरकारं कार्तिक २ गते निसें लागु जुडगु काथं लक्षण खानय् दःपुं स्वास्थ्य कःमि, सुरक्षाकः मि, गरिबपुं बाहेकं मेपुं फुक्कसिनं थः थमनं हे धेबा पुलः कोरोना दःमरु परीक्षण व ल्वय दःसा थमनं हे धेबा पुल वास याय् मःगु खँ क्वः छ्यसेलिं छुं भाति मनूत अन्यौलय लात । सरकारी व निजी फुक्क अस्पताल व प्रयोगशालातय्सं थः यन्थें मू तयो उपचार खर्च पिब्वगु खँ सूचं काथं तिकः तल । ख्वप नगरपालिकां न्ह्याब्लें परीक्षण याकः वयो च्वंगु टेकु प्रयोगशालां नपां छम्हासिया (२०००१-) नेद्वतका दां पुलयमः दक धाल । प्रदेशमन्त्री प्रदेश अन्तरगतया प्रयोगशालाय् धेबा पुलय् म्वः निःशुल्क दक धःगु धुलिखेलय् च्वंगु प्रदेश प्रयोगशालाय् नं स्वापु तयो न्यडा । आना नं थथे लिसः बिल'मन्त्री धायां जक जिडला ? मः मः गु वास (केमिकल) नं छ्वयो ह्य माल नि । ' श्व हे खँ मन्त्री ज्यू कय् छक हकनं न्यडा । प्रदेश सरकारं पौ च्वय् धुंगु व अः धेबा पुलय् माली मखुत धाय्गु लिस न्यडा । ख्वपया जनताया स्वास्थ्यता बिचः याड जिमिसं मदिक्क थाकु मचःसैं ज्या हज्याक यंकः चवडा ।

निजी व सरकारी अस्पतालं नपां बिरामी जाँचय् याय्गु त्वःतल धाय्गु बुखँ पिज्वःसेलिं जिपुं भन अपः सचेत जूयो जनस्वास्थ्य केन्द्र तय्ता ई मिलय् याड हुलमुल मजुडगु काथं न्हिं न्यस-स्वस बिरामी पिन्ता सेवा बियागु याड चवडागु जुल । असोज महिनाय् जक ८,५३५ म्हा व कार्तिक ११ गते तक खय् २०९३ म्हा बिरामी पिन्ता जनस्वास्थ्य केन्द्र पाखं सेवा बियागु जुल । ख्वप नगरपालिका जनताया स्वास्थ्यखय् तस्कं संवेदनशील जुयो ज्या साडचवगु दः ।

नेपः या सरकारं कोभिड परीक्षण व उपचारया खर्च नागरिक थमनं हे पुलय् मः दक यागु निणाय् नेपया संविधान, स्वास्थ्य सम्बन्धी कानून व सर्वोच्च अदालतया आदेशया नं अखः खः । नेपःया संविधान धारा १६ खय् छम्हा छम्हा नागरिकत सम्मानपूर्वक म्वाय दैगु अधिकार बियो तःगु दः । धारा ३५(१) कं छम्हा छम्हा नागरिकता आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क काय

दैगु हक बियो तःगु दः । उगु संवैधानिक व्यवस्थाता कार्यान्वयन याय्ता संसदं स्वास्थ्य सम्बन्धी ऐन २०७५ पारित याता । उगु ऐनं सरुवा रोग सम्बन्धी स्वास्थ्य सेवा जुइगु हक बियो तःगु दः । श्व फुक्क संविधान व कानूनया ब्याख्या यायां सर्वोच्च अदालतं कोरोना भाइरसया परीक्षण व उपचारया फुक्कसेवा निःशुल्क याय्ता सरकारया नामय परमादेश जारी यागु खः । अथेनं सरकारं वेवास्ता याड वयो च्वंगु दः । अदालतया आदेशया अखः ज्या सानयगु अदालतया अवहेलना खः ।

नकतिनिजक प्रधानमन्त्री के.पि. ओलि जुं प्रदेशत संघया कचा जक खः धायो द्यगु खाँ पिब्वता । गुब्लें स्थानीय तहत संघया कचाजक धायोदि । श्व फुक्क संविधानया मतिया अखः व तस्कं आपतिगु खाँ खः । संविधानं संघ, प्रदेश व स्थानीय तहता बिस्कं बिस्कं अधिकार बियो तःगु दः । संविधानं संघता स्वीडागू, प्रदेशता नीछगू व स्थानीय तहता नीन्यगू अधिकार अनुसूचीख्य हे निह थड तःगु दः । संघ, प्रदेश व स्थानीयया मंकः गु हिडागू अधिकार बियो तःगु दः । उगु अधिकार दुनय् च्वड फुक्क तहत कानून दय्केगुली स्वतन्त्र खः । सुं सुयागुं अधिनय् क्वत्यय्क च्वनय् मालि मखु ।

नेपःया संविधानं नेपः देता संघीय गणतन्त्रदक घोषणा याःसां शासकपिसं हकनं एकात्मक भावना त्वःतय फःगु मरुनि । संघीयता कार्यान्वयनय् वसेलिं अपलं बजेट प्रदेश व स्थानीयलय् वानय् मःगु खः अथेनं ७० प्रतिशत संघय् व ३० प्रतिशत जक प्रदेश व स्थानीयख्य छ्वयो ह्यगु याड च्वंगु दः । स्थानीयतहख्य अपलं बजेटत सःशर्त बजेट छ्वयो हे । स्थानीयता मःगु छु खः ? व सिंहदरवारं सिइमखु । प्रधानमन्त्रीया अभिब्यक्ति व बजेट विनियोजनं सरकार संविधानया भावना काथं हज्याय् मफूगु बांलाकहे सिय दः ।

दकलय् लीपा छवप नगरपालिकाय् नेपाल मजदुर किसान पार्टीया जनप्रतिनिधिपुं पार्टीया नीति व निर्देशन काथं जनताता दश्वी तयो ज्या साड च्वंगु दः । जिपुं मेपिनिथें प्रचार याय्गु व ब्वय्गु मतिं मखु जनताया सेवाया भावनां ज्या सानय्गु । निर्वाचन घोषणा पत्रया आखः छगः हे मपाकसें ज्या सानय्गु । जनप्रतिनिधिपुं ४६ म्हा मध्ये ८ म्हा व ९ म्हा कर्मचारीत संक्रमित जूगु दः । वयकपुं गुम्हां थःगु छें सं, गुम्हां नगरपालिका पाखं दय्कगु आइसोलेसनय् च्वड च्वंगु दःसा गुलिं पासापुं भक्तपुर अस्पताल व सशस्त्र प्रहरीया हलचोकय् च्वंगु अस्पतालय् वास याड च्वंगु दः । थजगु इलय् नं छन्हू हे त्वः मफिइकसें नगरपालिकां बिय मःगु सेवा मदिकसें जनताता सेवा ब्यू ब्यू वयो च्वंगु दः ।

(पीकगू नेपाल भाषा साहित्य तः मुंज्याया न्हापांगु दिन सं १९४० कौलाश्व द्वादशी) नेमकिपाया केन्द्रीय दुज नपां छवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्जापति जुं बियो द्यगु न्वचु- सं)

लाँपांछः

◆ विकल प्रजापति

पुलांगु लकसय् देया न्हगु किपा
नां दांया प्वा मजगु लिम्पियाधुरा
गसीं तुसी खुगु स्वस्वं
मयःमयः न्हेलचवन
लिपुलेक, कालापानी, नाभी, गुंजी ।

लीपापतिं सकसिनं म्हास्यु
तःभ्वखाय् म्हुतुप्वः तिकगू
थः छुड खुँ पह जुयानं
खुँयाता स्वन्हें धानेथें
कतयाता ह्यंगु कार्पेट लायः
बैगलय्थेंक लसकुस याम्हा
भी छँया नायः
हेंगवलं हुइक च्वंगु लुँ आखः ।

भ्वःल्वय् हें हलिमय् डांकः
बन्दाबन्दी निषेधाज्ञां
भ्वछिं छें छें कुडतल
ज्या मजुसां नयेत्वने मरुसां
थुयाःबः ईलय् पुले हे मगु ।
मचाखाचा सिसां-म्वासां
ध्यबाया कालबिल मजुये मज्यु
भवतं त्याकपुं बुँछ्याचात
नेपां ल्हा थड हालचवन
वासयाय् आवलिं मफया हें ।

अथेनं थौकन्हे
सपु चान्हय् घाटय्
सि पियो च्वंम्हा मनुथें
तःमारीया कुटुवत
सुक दडचवन
मिखा त्वाल्हां, न्हय्पं हवातां ।

ईन्द्राशनया आशं
काचिकां थगु नेपां ल्हाः
चिकच्वंम्हा यमःचाथें
स्वब्वय् नेब्व थुम्हा
छँया मुपात्र थौ
लाय्कुया लुँधवाकां पिने
नागापतिं दडचवन
छम्हा लाँपांछः जुयो
देया लाँपांछः मुपात्र ।

जिगु अनुभूति

संस्कृति शिरोमणि हरिराम जोशी

मति तयो मानव आत्मा हे ब्रम्ह भःपियो पुजा यायगु याई ।

'अयमात्माब्रम्हः' श्व खः औपनिषिदक महावाक्य पूराण साहित्यखय् नं 'महापुजा' न्हिथाड तःगु दः ।

वर्ष क्रियाः श्व खाँया सत्यताया साक्षी खः "पूजयद यमभात्रिनी यमं च त्रित्तगुप्तकम् । मण्डलं क्रियते तत्रस्वां पूजा क्रियतं महान । जलकुंभं च दीपं च मार्जनी च प्रपूजयेत् ।"

अलय् 'ब्रम्ह'या 'ब्र' आखः रवः लिकायो 'ब्रम्ह्य थुगु देह ता 'मह' जक धाय्गु यागु जुई । गथेकि 'जल' खाँवःया हःनय् च्वंगु 'ज' याता लिकायो नाः ता (यँ यल...) लः जक धाय्गु यागु खः ।

थथे मन् हे ब्रम्ह रुपय् काय्गु यागु लसताय थानाया सर्वसाधारण जनमानसं छगू न्हँगु सम्बतया नं प्रणयन याड श्व हे देया नाम 'नेपाल सम्बत' नां ल्यःगु जुयमः । उगु सम्बतया प्रणयनसं स्वम्हासिया तस्कं बल्लागु भूमिका महत्वपूर्ण जू - वयकपुं खः- १. शंखधर शख्वा २. सिद्धिबन्त जोशी ३. भाखाहक

'महा पुजा' नखाया अनन्तर गगु पुजा भोगु हःनय वइ व खः भातपुजा (किजा पुजा) उगु पुजा खुन्हँ किजा (भात) जक मखु बरु (भगिनी) केहँ पुजा नं छ्यलय् ह्यमः । थुगु पुजा छकाथं धाय्गु खःसा थानाया सकल दाजुकिजा तता केहँ फुक्क छप्पा जुयो च्वंगु दः धाय्गु चिं(प्रतिक) काथं श्व तस्कं सुन्दरम्हा मां बैंग्वारा (पृथ्वी) ता अम्ह बांलाम्हा (सौन्दर्य शालिनी) सुरम्य नपां शौभाग्यम्हा याय्गु छगू ई खः । थुगु नखा-चखा वा पूजा पर्व खय् तताकेहँ पिसं थः दाजु-किजा पिन्ता मानेयाड अमिता पूजा याय्गु याई । श्वहे काथं दाजु किजा पिसं नं थः तता केहँ पिनिगु नं पुजा याय्गु याःसा थु किया महिमा अजं चवजाइगु पक्का हेखः ।

थथे याडः थुगु पर्वया डान्हता 'यम पञ्चक' या नामं थुइकः माता पृथ्वी व वयकया सकल सृष्टिता न्ह्याब्लें म्वाकःतइगु अमरत्व विइगु विश्वासया नखा काथं काय्गु या ।

थुगु पर्वया इलय् माता पृथ्वी नं सकल जगतता हे 'स्वां' या बासनां नासाकः स्वं-स्वया रसं चाकमनं नास्वाकिगुलिं थुगु नखात 'स्वन्ति' नखाजक नां तयो तःगु खः ।

अलय् संगीतमय वसन्त व शौन्दर्यशालिनी शरदं (आच्छादित) लसतां भयब्यगु श्व बैंग्वारा नपां वयकया मचा खाचां धात्थें खय्क स्वतन्त्रताया अनुभूति याइ ।

'स्वतन्त्रताखय् हे संगीतमय वसन्त व सौन्दर्यशालिनी शरदया ख्वःचकानी, मुसुकाई ।'

वर्षा फूगु ई धाय्गु खःला या आश्विन महिनाय् दैवी व मानवविरोधी शक्तिका चकनाचुर याय् धुंकगु अनन्तर छगू न्हँगु युगया सुरुवात जगु खः ।

मनूतयसं प्राणीमात्रया कल्याणया लागिं छगू न्हँगु पला (आयाम) छिगु खः । अमिसं मात्र मनू-मनूया दशवी जक मखु बरु प्राणी मात्रया भिं जुइगु हित साधना खय् दुगयलय्गु बाचा याता । मनू तयसं सकल पशुजगतया नपां पन्छी जगतया प्रतिनिधिकाथं खिचा व क्वःयाता मानेयाडः अमिता पूजा याता ।

क्वः पुजा नखा व खिचापुजा नखा काथं डाय्कः थुकिया अनन्तर वनराज सिंह थःगु सिकारता ल्यू बलय् भातिचा हःनय वानय् वं छक लिफः स्वय्गु याता । वहे खाँ थुइक मनू तयसं नं थःगु जीवन न्ह्याकय्गु इवल्य् दाय् दायसं दाच्छीया दुनय् थमनं याडागु ज्यात लुमांक स्वयो बांलाक मूल्याडकन याय्गु याई । श्वहे ज्याया भिंगु दिन लक्ष्मी पुजाया दिनता ल्यला । थुखुनुं थजगु ज्याया लागिं थाना च्वड च्वंपुं मनू तयसं थमनं याडागु पुलांगु (विगत) ता लुमांक ल्या चा तय्गु याई ।

मनूतयसं धनधान्यया देवी लक्ष्मीता फयां फक्क लय्ताय्केगु काथं दुनुगलं निसें बांलाक भाव भक्ति याड पुजायाइ । थुकियाता हे दीपावली महोत्सव धाय्गु या । लक्ष्मी पुजा महोत्सवया सातिखुन्हँ अथे धाय्गु कार्तिक शुक्ल प्रतिपदाया दिन खुन्हँ 'महा पुजा' डाय्की । थुखुनुं मनूतयसं मेपिनिगु भरय् म्वाय्गु मखुसँ स्वयंःथः हे भगवान परमेश्वर

थः लिसे थत कुचाइपुसे च्वनेवं !

तेजेश्वरबाबु उवंगः

विश्लेषणं जित जिलिसे स्वाइ । विश्लेषणं जित थः लिसे तापाका बिइ जिला मात्र छगू विश्लेषण । जि लिसेया जि । थः लिसेया थः । छि लिसेया छि । लिसें छिकपिं लिसेया छिकपिं । थः लिसें थत कुचाइपुसे च्वनी दः । जब जब जि थः तापाना बिइ जिलिसें जि ।

स्वःस्वं वनय् । चाय्कु चाय्कु वनय् । गबलें जि थः लिसें तापाना बिइ । गबलें जित छिकपिसं तापाका बिइ । वाय्के माला बिइ । थः दुनं दुनं थः दुनय् । थःगु म्हासिइका ताना च्वनी । मेपिलिसें मखु । थः धाम्हेस्या थः नापं । अनथाय् जि धैम्ह ला म्हासिइका छगू जुया बिइ । म्हासिइका मदुम्ह जि छु थः । थः दुनय् थः मखुम्हाया छु म्हासिइका । दः च्वनी-थः दुनय्या थः जिगु म्हासिका । जिगु म्हासिका जिगु दुनय्या जि । जि मदुम्हा जि । गुकथं जिगु म्हासिका । म्हँला मात्र भौतिक रुप आकार । थःगु दुनय्या जि जिगु चेतन जिगु चेतन थःगु चिन्तन । चेतन-चिन्तन । चिन्तन चेतन । ला व लुसिथें । चिन्तन चेतन छगू स्पन्दन । स्पन्दन मरुगु जीवन जड चेतन । गुलिं भौतिक रत्तता तःगवया बिइ थः दुनं । थ्व चर्म चक्षु पर्याप्त मजुया बिइ । थ्य मिखां खंके मफया बिइ । दः च्वनी रत्त चेतन खंकेमफइगु मिखाया दुमिखा चाय्के माला बिइ ।

जिला जिहे मखुथें च्वनी । छिकपिन्त मखु जित । अथेनं छिकपिं मदेक जि गनं ? धैदिसं थुकथं नं । जि मदय्कं छिकपिं जक गनं ? छिकपिं दया जि । जि दया छिकपिं । जि मदय्कं छिकपिं धाय्फै छिकपिन्त जिं गुकथं । छिकपिं बिना जिं थःत गुकथं म्हये ? जि व छि । धैदिसं छिकपिं । अर्थात अर्थ कथं । संस्कृत खँवः/शब्द अर्थात । अर्थात नेपालभाषाय् अर्थकथं । अर्थ कथं जि व छि वा छिकपिं न्ह्यागु भाषाय्जुइथब्यु । छि, छिकपिं । जि, जिपिं । समाजया छगू छगू स्वापु । समाजशास्त्रया छगू अध्याय । सम्बन्ध शुत्र । गठबन्धन कथं राजनीतिक अध्ययन वस्तु । छगू शुत्र । कस थजुइ ब्यु । कृष्ण थजुइमाः । भीमसेन थजुइब्यु । दुर्योधन थजुइमाः । महाभारत कालीन पात्रत । राम थजुइमाः । वा रावण । बालि अथवा सुग्रीव । कौशल्या वा कैकइ । रामायण कालीन पात्र त ।

कैजर विलियम थजुइब्यु । या राजकुमार आर्चड्युक वया कला राजकुमारी एडोल्फ हिटलर थजुइमाः । अथवा जोसेफ स्तालिन । अथवा मुसोलिनि । राजनीतिक माहोलया भिं मभिं पात्रता । अपिलिसें इतिहास दु । समाजशास्त्र दु । धर्मशास्त्र छु । रणनीतिक आग्रह दु । सामरिक साधन तयारीया वैज्ञानिक बाखें दु । विश्लेषण जिगु । विश्लेषण छिगु । विश्लेषण छिकपिनिगु

कुतः जिगु थनथाय् । लुइकेगु कुतः छगु । कुतः छगु थुइकेगुया । थुलला मथुला ? थुलः । बांलाक थुल । बांलाक थुल धा धां मती लुइ । बांलाक हँ ! वा ! बांलाक । छु बांलाक ? मनय् खँ वाली । मानौं अन छगू रासायनिक थलबल दु-दुनं दुनय् ! धौबजी वालेगु थलबल । धौबजि ला रुपमय आकार जि दुनय् रुप विहिन गुलि संवेगया न्ह्यासु दु । प्रवाह दु । आकार खया नं न्ह्यानां च्वनिगु पहः जिगु पहः । दिपाः मरुगु जिगु थःसु । जिगु पहः जिगु थःसु । अनथाय् थःयात नापलाय्त् स्वये । दिपा मरुथाय् नापलाय् मफया बिइ । थः दुनं दुनय् जिं अनथाय् तथें ताय्के थःयात । अनसं तंथाय् खःथें मखुथें थूथें मथूथें थुइक । लखय् दुनय् क्वथिलां च्वंगु वस्तुया गोटाखोरतय्सं थुइकथें । मिखां मस्वसें नं थुइके थें । थुइके त मिखां खनां जक नं मगाना बिइ जित । मिखा तिसिना नं ल्हांत वालय् माला बिइ । छम्ह गोटाखोर थःदुनय् लहिना तय्माःथें । दः यया बिइ थः दुनं दुनय् छम्ह गोटाखोर लहिना बिइ । दिपाः मदय्क जि दुनय् जितः माला बिइम्ह । थः यात थमनं थुइके मफय्वं जित

पीगुगु स्वप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

छम्ह गोटाखोर चूलाके माली । विचालं हाय्के ...! सु सा... गोटाखोर ? अन न्वाना: ह्ये चासेवइ । छम्ह गोटाखोर छम्ह सहृदय पाठक । छम्ह विवेचनायुक्त चिन्तक । प्रखर जिज्ञाशु- विश्लेषक थी थी सकतां थपिया थुवा-छम्ह सट्टेम्ह समीक्षक । छम्ह समालोचक । छम्ह रजहंस-लःव दुरु सवा: थुइम्ह । दःथःलिसें थःत कुचाइपुसे चवना बिइ । छम्ह नं सट्टेद्वय पाठक मदया बिइवं । छम्ह नं विवेचना युक्त चिन्तक मलुया बिइवं । प्रखर जिज्ञासु - विश्लेषक पिमदना बिई वं ।

थःत थमनं जक थुयां मगाना बिइ जित । जित छिगु भलसा मदेक मगाइ । दः चवनी । चासेवइ जित । छि मदुसा जि सु ? न्ह्यसः लिस लुइ । थः लिसे जिगु । जिगु न्ह्यसः लिसः जि नाप तये । उघरिमय चवनी दः । धाथें जिगु न्ह्यसः जि लिसे जक ला? छि मय्क जि मदुसा ... ? इपांथिपां मदय्क नुगलय् खुसि बाः वइ । थः लिसें न्वानागु जिं । उगुंथुगुं सकतां सकतां । छि लिसें गथे मखइ । अजुगति चाचां नुगलय् हिनु बाः न्ह्याका सहलह याय् ... । छि नपां । छिकपिं लिसे । सहलह दुनय् जि छि जुया विइ । छि जुया बिइ थवंथवय् ब्याना । ब्याय्गु छगू चककनेगु थें ताय्के जिं । व नः, व आकाश । व वान्कि मदुगु विशालता नभ । बान्कि माले विशालता नभ । वान्कि मदुगु बाँ वया समग्रता समग्रताया वान्कि माले म्वाला बिइ । वान्कि मदुगु बां नः अर्थात् नभया आकार । वान्कि मदुगु बाँया नां दः चवनी-समग्रता । समग्रता दुनय् समष्टि लुइ । बान्कि मदुगु बाँ समग्रता । बाँ मदुगु बान्कि समष्टि । समष्टि उकिं निराकार । गुकिया वान्कि मदु उकिया आयु नं मदु । आयु मदुगु बान्कि यात आयुर्वेद नं म्वाः । आयुर्वेद छगू तँसा म्वाय्गुया वासः । गुम्हेस्या आयु मदइ उम्हेस्यात वासः गुकाथं माली ? बान्कि मदुगु बाँया विशेषता आरोग्य । आरोग्य रोग बिहिनअवस्था रोग बिहिनता निरोगी अवस्था । निरोगी अवस्था स्वस्थता । ल्वचं विमुक्त निरामय । निरामय निरोगी । निरोगी निर्मल । निर्मल स्वच्छ । स्वच्छताया बान्कि माः वने गन जिं ? मात्र नभय्, नःदुनय्, नः लिसे । दः ययाबिइ नःलिसे ब्वयाःविइ । जित थः लिसे तना बिइ मास्तेवइ । नः स्वस्वं ताताति याय् ययाबिइ । नःयात गुलुपा हनाः न्यासि वनाथाय् लुफिहाइ गनं...? थः लिसे न्वाय् जिं ! थःयात लिधंसा बिइ जिं । छ न्यासें हूँ ... । मदिकक न्ह्यज्या हूँ छ ... । दिपाः मदुगु पला घाना हूँ ... । छ ब्वइब्यु ... । नः लिसे ब्वइब्यु ... । नः गन चवः मरु । नः गुकिया प्वः मरु । चवः प्वः मरुगु नः वान्कि धाय्त् स्वय् जिं । थः लिसे थः त कुचाइपुसे मच्चवना बिइ दुनं दुने अवलय् दः ।

दः थः लिसे थत कुचाइपुसे चवना बिइ । चाय्का जिं । किजिं थः यात छि व छिकपिन्त कुबिइ मफया बिइत हिइमिई चाय्पुसे चवना वइ । ततमत केना बिइ जि । मानो जिला छम्ह

भुजिंचा । माखापिखाय् तःक्यंम्ह भुजिं । ब्वयत् स्वस्वं तः क्यना चवंम्ह । मुक्त जुइत स्वस्वं भन जक माखापिखां माखापिखालय् ततमत क्यंम्ह । संलिसे ब्याक्क छ्यो पपू तुतित भूंतुभूम्ह । उन्मुक्तिया आग्रह भुनभुन जपयायां तप न्हंका चवंम्ह ... । खया नं थः मखया चवंम्हहँ । मखया नं छुं खः थें ताम्ह हँ । गवलें जि छि जुया बिय । गवलें छिकपिन्त अनसं भुनुभुनु भुनुभुनु सः मन्त्रं सालेत स्वइम्ह जि । योगु धैदिसँ । हुइनाभुइना ... । अधिकार छिकपिन्त । अधिकार मात्रया यात्रा इलय् थन । गन कर्तव्यया पुसा सकतां न्हना चवनी । गन आग्रह त ब्याक्क लुइ व बिइ थेंक दुर ग्रह जूजुं करारा वा अर्थकथं ल्हाःपतिंत हायाः चवन । गन बःया सः जक तिसलं थवया चवन । अन हे दः जि दुनं थयात थःलिसे कुचाइपुसे चवना बिइ । जिं जिनाप छिनं दुथ्यासा छित गथे चवनी । छि नं थःयाके छक थःनाला दिइला ... ? छक न्ह्यसःतया दिइला ...? न्ह्यसः उगु । तर मखइ बिइ जिगु । छिगु हे जक छिगु । छिं छित थःथें कःघाना ब्वबिया दिउगु न्ह्यसः । न्ह्यसः गुकी छिगु दुनुगःया दुकदुक थवइ । न्ह्यसः गुकी छिगु न्ह्यलं चाःगु चैतन्य सः थिना बिइ । न्ह्यसः गुकी नभया निश्वर सः थिना चवनी । मती वइ हानं हानं । कि जिं जित नाइक थिय खनि अनथाय् । कि थःयात थःथें पाछिने खनि छित जिं । कि जिम्ह जि यात छिम्ह छिथें कः घाय् दइ जिं । थः लिसे थत कुचाइपुसे मच्चवनी दः उब्ले । जि छिजुया बिइ अन अबले । छि जि जुया दिइ थःलिसे छि । छिलिसे जि । जि लिसे छि । छि व जि । जि व छि । आत्मपरकताया चिं । छि व जि । जि व छि । भ्नी । मात्रभ्नी ।

गन माः वने ? गन पिउवने ? लसकुस या वने ? वई ! व मनु ! व चिन्तन ! व परिवेश ! व नः वसां बां मरुगु बान्किव ! वा मरुगु बान्कि माला जुयाम्ह सायद जिगु थुगु सः । छगू प्रलाप जक ला ? प्रलाप छगू सः कोलाहलमय वातावरणं पिज्वःगु आलाप । अलाप नुगः खँ प्वंकेगु आलाप । प्वंकु प्वंकु नुगः खँ जब विव्हल जुइ थः चिनां चिइ मफया बिइ थःत थमनं । आलाप जिगु छिगु भ्नी सकस्यांगु । बिलाप जुया बिइ । छगु क्रन्दन । छगु लाय्लाय्बू सः । छगू चिल्लाय् दंगु सः । देया वातावरणं पिदंगु थवगु सः । सः गुकिया माःचा मरु । सः गुकिया माः कथं हना चवंगु सः मरु । सः गुकिया स्यः नाला वंगु दु । स्यः मरु त्वाना पालित गुकाथं न्यासे वनी ? आलाप ला ... विलाप ... थुगु सः ? न्ह्यसः थुगु ! लिसः मरुगु । लिसः मात्र उत्तर मखया बिइ । लिसः ला छगू थवःस । थवगुसः छगू प्रतिध्वनी , प्रतिध्वनी छगू अनुरणन । अनुरणन छगू थवःगु सः । थवःगु सःया माःचा ततं जबथवःगु सःया थवःसःताय् मदैइ थःत कुचाइपुसे चवनि । मानौ थःधाम्ह जिगु जिके लिसःमरुथें । मानौ थुगु परिवेशया छगू सेलागु मंका सः मरु थें । मानौ अमिगु

पीगुगू स्वप पौ बः छि पौ (पाक्षिक)

सल्य सः मरुथें । मानौ सःदुनय् थः मरुथें मानौ थःदुनय् सकलें मरुथें मानौ मात्र फुककसः रासायनिक साः थें । साः गुकिं स्वादिष्ट सवालं दुडंगु बालीनाली बिइ । रासायनिक साःलं चा या गुणि तत्व स्यंकइ । छम्ह बूँ ज्या याइम्हा ज्यामिं कनी । बूँ या बु मखपिं कृषि मन्त्रीयात ज्यापुया श्वसलं थिइ गुकथं ? बूँ मि तयसें चाः या म्यें हाली । मन्त्री अंगरक्षकया 'हवस हजुर' सल्य न्याकुं चाय्कि थःयात । गन न्याकु स ... ? गन श्वःगु स...? तराजु मरु ! माःचा मरु !उफ !

संगतिया संगीतय म्यें हाली । विसंगतिया आरधाना याई । भाःमरुगु बस्तु । दर्शन मरुगु सिद्धान्त । सिद्धान्तयात मर्नान्त त्वाकले तैपिं अपिं सकलें । दर्शनया म्यें हा हां थगु मे व चमे चबुपिं । ज्या छता । खँ मेता । खँ छता ज्या मेतापिं । प्याखँ हुइतदबु मामर्थपिं । ज्या मसया ज्या भः नपां ल्वाना च्वपिं । अबुजुं नलं सिउला क्यातुपिं । आचरण मरुपिं आचार्यपिं । सिद्धान्तयात मर्नान्त याइपिं । दे यात ताण्डव दबु दय्किपिं । जवखवं आसेपासे त जक पाछिना खुन्यांकापिं । अराजनैतिक राजनीतिया बाजं थाइपिं । भुठमुठ आशवासन यात अनसनया चक्रब्युह दय्किपिं । निमुखा जनताया नामं पजेरो ब्वाकइपिं ताहाकः भाषण । चन्दा रासन । वशन्तं मेग मल्हार हालिपिं । सिनाज्यां मालश्री पुइपिं बेमौसमी लय व धुन मचे याइपिं । सर्वहाराया नामं आहार मुकिपिं । थुलि छिसं लिफ्याना स्वय् फैला थें ?

“राज्य व्यवस्थापन प्रज्ञा व कुशल शीप मरुगु राजनीति, लक्ष मद्गु गुगुं नं राज्य सञ्चालन पद्धति, कुटनैतिक मर्मशीलता मद्गु थुगु शासन विधि नैतिक आचरण न्हूगु कुटनैतिक तानाबाना सकतां, थःपिं खय्थें खया नं मात्र धुत्याई, धूत्याई जुई”

थःलिसे थःत कुचाइपुसे च्वनेव म्ये हाले मासे वइ । छगू गुनगुन । छगू धुनमुन । छगू रुनभुन । अन हे मनं मनयात साली । होस्ते हैस्ते । थः हे हःपः । थः हे सालेपाः थःगु हः पालय् थमनं सालय् मफया गवलें हिइमिइ चाइपुसें च्वनाबिइ । थः दुनं दुनं वें छम्ह

दःनि । तिं तिं न्हइ ! मानौ म्वाय्गु छगू तिन्हसु । सु ला पहः । नेपालभाषा 'सु' खँवः थःगु पहःया पिदं शब्द । तिन्हसु छगू हिम्यांदंगु पहः । दः च्वनी हि जिगु दै थौं हिइमिइ हिम्या दना च्वंगु वाय् । छम्ह उकिया दुजः छि । जि छम्हः उकिया दुजः । सकलें सकलें छिकपिं दुनेया भीपिं दुजः जलय् दुजः मखुपिंजः स्वःगु सुकार्थें स्वःगु जः । जःगु सँथे वगु जः । जः जुगु देया जिगु स्वःगु नुगः । लिफ्यानां लिफ्याय् थाकुगु जटील जः । लुमंकुलुमंकु तलेमत वयनी । मती लुइ आनं भसङ्ग भसङ्ग । कि जिगु नुगः खँ छक अंग्रेजी भाषं लिफ्याय् /हिलय्

Politics without statesmanship
statesmanship without state craft
state craft without diplomacy
Diplomacy without morale,
Are all but nonsense

छःगु नुगःया दनदन मित्या थःयात नौ थें भष्म याय् न्ह्यौं । हानं हानं म्हछिं कँथं सुइथे चसचास मिनी ।चेतना दुनं वःगु चासे । गुकिया मरु गुगुं नं खासे । केबल छगू चासे । थः लिसे थःत कुचाइपुसे च्वनी । थः यात थः लिसे कुचाइपुसे च्वनेवं श्व विवश जिन्दगी म्हायाच्वगु सिथं यंकिगु इलय् थाइगु उगु परम्परागत सी बाजं थें श्वइ छ्याई पाकु छ्याई ! न अवलय् बुद्ध दनावइ । न महावीर बर्धमान । न लौहपुरुष गणेशमान । न महम्मद, न इशामहेश । न गुरुनानक, न त कन्फयुसियस् । न अहिंसावादी महात्मा गान्धी । न त भोग विलाशवादी चारवाक दनावई । याकः याकः नितान्त याकः हाःना मरुसां च्यता मरुम्ह । फगत छम्हयां जक छम्ह । थः हे छम्ह न्वानां च्वने मेपिन्त मखु । थः यात थमनं । गुनगुन भुनभुन ! सुनां योसा न्यौं । मन्योसा मन्यौं । थःयात थःलिसे थःत कुचाइपुसे च्वनेवं । अनेतनेगु च्यता । सालां चमबुइगुः पालां प्यं मन्ह्याइगु, न्ह्याइगु न्ह्यागुनं तन्तु । साः कुबिया लाय्कु च्यता । छपू आत्मपरक निबन्ध निबन्धया दसु थुगु ! विवस जिगु ज्याथ बैसया उद्दास ... !!!

इनाप

खवप नगरपालिका पाखं पिथाइ च्वंगु स्वप पौ बः छि पौ खय् बांलागु चवसु त बियो ग्वाहाली याइ दिसँ । उगु रचनाया ल्यः ज्या याइ पारिश्रमिक बियगु खाँ खवप नगरपालिकाया २०७७ श्रावण २६ गते च्वंगु बैठकं

कवः छ्यगु खाँ ब्याक चवडा ।

सम्पादक
स्वप पौ

मूपुज्वः

प्रा.डा. पुरुषोत्तम लोचन श्रेष्ठ

राजनैतिक, आर्थिक, सामाजिक-सांस्कृतिक आदि अनेक मिखालं स्वयबल्य (भक्तपुर) ख्वपया विकास जुजुं वांबल्य 'मूपुज्वः' या महत्व नं वहे काथं अप्वयो वांगु सियदः ।

मूपुज्वः या सांस्कृतिक सम्पदा:

मूपुज्वलय अनेका काल (ई) या सम्पदात दः । छुं छुं न्हिथान्य बहः गु सम्पदात थथे द ।

चवडाः गणेद्योः

मूपुज्वलय चवडा पा दः । चवडापाया मूल्य चवडा गणेद्यो दः । अथेधाय्गु मूपुज्वया कप फुस्य हे चवंगु चवडापाया उत्तर पाख्यया तस्कं हाँयपुगु पाँ (डाँडा) विधन बिनाशक, न्हालाक पुजा फय्गु अग्रज जुया सम्मानं मानेयाडतःम्हा छम्हा जक मांगल्यदेवः गणेद्यो, 'चवडा गणेद्यो' दः । थाथ्यागु चवयथाय् ब्वयाता नेवः भासं 'चवः' धाड्गु खः । डागू विशेष चवः वा द्रम्फ्व दःगुथाय् चवय, चवडा गणेद्यो बिज्याडः चवंगु दः । अजगु डाचव दःगु पाँ जुगुलीं थुकिता 'चवडा पा' धःगु खः । थथे चवःडा पाँख्य निस्वाड तम्हा गणेद्यो जूगुलिं उम्हा गणेद्योता चवडा गणेद्यो धःगुखः । (पुरुषोत्तम लोचन श्रेष्ठ, विनोद राज शर्मा, चवडा गणेश चवडा गणेश स्थान विकास समिति, भक्तपुरः २०६६ पृष्ठ ६७)

विक्रमया हिंस्वंगु शदियां न्हापांगु चरणपाख्य ख्वपय् त्रिपुर राजदरबार नपांया राजधानी शहर निस्वानय्गु महत्वपूर्ण ऐतिहासिक ज्या जूगु खः । उगु हे इलय् (शहरं) पिनय् व दुनय्या मू मू थासय् गणेद्यो, अष्टमातृका, अष्टभैरव, नवदुर्गा, दशमहाबिद्या आदि थापना याडः तान्त्रिक तवरं नं राजधानी शहरता सुरक्षित याडः तय्गु ज्या उब्ले जूगु खः । भीम्हा थ्वहे गणेद्यो वहे इलय् देशं पिनय्या मू लाय्या प्यम्हा गणेद्योया अवधारणा काथं (पूर्व, देगइना गणेद्यो, पश्चिम चवडा गणेद्यो, उत्तर फैंधवाका गणेद्यो व दक्षिणय् सूर्यविणायक इनरे गणेद्यो) निस्वांगु खानय दः ।

न्हँपुखुः (रानी पुखु):

मूपुज्वलय चवडापा दः । चवडापाख्य न्हँपुखु वा रानीपुखु नांया छगः लोकंहवागु पुखु नं दः । थुगु पुखु ने.सं. ७५० खय

थाय् म्हासिडका:

ख्वप देया पश्चिम पाख्य सल्लाघारी (वन) गुँ दः । उगु गुँ या उत्तर व दक्षिणपाख्यया डाँडात पुलः पूर्वपक्षिम तँ कायो चवंगु तस्कं बांलागु थाय् दः । वहे थाय्याता थानाया नेवः तय्सं 'मूपुज्वः' खं नां चले याडः वयो चवंगु दः ।

नां छुडा:

गजगु थाय् अजगु हे नां । छुं नं थाय्या पहः, स्वरुपया स्थान विशेषया भौगोलिक अलय आनाया मू विशेषताया लिधँसाय् अजगु थाय्या नां अजगु हे विशेषता काथं लोकजीवनय् अथेहे म्हुतुं प्याहाँ वयो बुलुहुँ बुलुहुँ प्रचलित नां काथं छ्यलःवहे नां चले जुइगु दसी प्रमाणत यक्वः दः । मूपुज्वः नं छगू थजगु हे उदाहरण खः । मूपुज्वःया 'मू' आखलं मूलगु व 'पु' खं पुसा (छुनं अन्न, तरकारीया) व अथे हे ज्वलं नेगू पाँ (पहाड) वा डाँडाया दथीया तँ कःगु भीर धायगु अर्थ क्यं । थुकाथं स्वयबलय् मूपुज्वः ख्वपय् बस्ती चवनय् हाँ (उषाकालं) निसँ हे पश्चिम पाख्यया मूलगु लाँपु खः दक सियदः । पूर्व प्राचीनकालीन ग्रामबस्ती जुय्मः वा मध्यकालीन नेपालमण्डलया राजधानी काथं हज्याडः वाड चवंगु मुख्य शहरी बस्ती काथंया भक्तपुर ।

पीगुगु स्वप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

उब्लेया ख्वपया जुजु जगज्योतिमल्लं दय्के ब्युगु खः । ख्वपया जनतातयसं आपागवःगु पुखु डालाया दुनय हे फुक्क दयकेगु ज्या सिधय्कःगु खः । उगु इलय् दय्कगु न्हँगु पुखु जूगुलिं थुगु पुखुता न्हँ पुखु धाला । ने.सं. ७८३ खय् (कान्तिपुर) यँ या जुजु प्रतापमल्लं यलया जुजु श्री निबास मल्ल नपां मिलय जुयो ख्वपय् तःहांगु (हतालं) लडाईं याता । उगु हे इलय् प्रतापमल्लं भाज्यापुखु नपां थुगु तस्कं बांलागु पुखु तछ्याड, सेंकः थानाया जागेश्वर महाद्यो, लँयायम्हा बासुकी नागः लँ पोल्लँ, बुट्टा कियो तःगु कलात्मक ल्वहँत, अपात फुक्क यंकः हनुमान धवाकाय् दरबारय् निस्वानय् यंकला । भाज्यापुखु व न्हँपुखुं प्रभावित जूयो प्रताप मल्लं यँ न्हँपुखु (रानीपुखु) दय्के ब्युगु खः । शत्रु जुजुं स्यंकः ब्युगु थुगु पुखु जगज्योतिमल्लया छुई, जुजु जितामित्र मल्लं ने.सं. ७९८ सं ल्हवनय् कानय याड हकनं दय्कगु खः । देशय् द्रहँ वडगु सिंहफले (सिंहसत्त/हवां हवां फल्चा/नपांया राजकीय नपां उच्च सांस्कृतिक महत्वया नगर प्रवेशय धवाका थाना दय्कः तःगु खः । अःख्वप नगरपालिकां थुगु पुखु ल्हवनय् कानय व दानय्गु ज्या याडः च्वंगु दः । इतिहासया मिखालं स्वय्गु खःसा थव ज्या तस्कं चवछाय् बहःगु व बवसे लागु ज्या खः ।

धालाखुसीः

मूपुज्वलय् च्वडापा दः । च्वडापाया दक्षिणापाखय् धालाखुसी दः । ख्वपया ख्वहँ (हनुमन्ते) खुसी थव थासय् थ्यनिबलय् धालाखुसी जक धाई । ख्वपया सांस्कृतिक जीवनय् धालाखुसीया धार्मिक, सांस्कृतिक महत्व मध्यकालय् अपलं च्व जः । सिद्धसाधक नपां दीक्षाधारीपिनिगु लागिं तन्त्रसाधना-सिद्धिप्राप्त याडगु पवित्र तिर्थस्थल थव हे थाय खः । मोहनीया इलय् खुसी वारिपारिया गुगु शक्तिपीठय्वाड नवरात दर्शन यो वानय्गु परम्परा अःनं दः नि । नवरातया खुन्हू खुनुं इन्द्रायणी सिद्ध जुडगु मान्यता दः । च्यादा हिदा हाँतक हे स्वतकी ताँ वडपुं तीर्थालुत थव हे धालाखुसी वयो उखुनुं म्वँ ल्हुइगु, ख्वःसिलिगु परम्परा दःगु तिनि । कारणवश तीर्थस्नान थाना नं इन्द्र दःह तः पुखुलि ल्हय्यो यंकला ।

मूपुज्वःहितिः

च्वडापाया मूलय् हे मूपुज्वः दः । मूपुज्वःया उत्तर पाखय् दक्षिणाभिमुख छपु

मल्ल कालया ल्वहँ हिति नं दः । उगु ल्वहँ हिति ता आनाया स्थानीय नेवःतय्सं 'मूपुज्वः हिति' नामं म्हासिइकः धायो च्वंगु दःनि । उगु हितिया फुसय् गुम्बज शैलीया चिच्यागवःगु ल्वहँ देगः छगः दः । उगु देगः दुनय् महाद्यो-पार्वतीया ल्वहँयाय्म्हा द्यो थापना याडः तःगु दः । मूपुज्वः हितिया पूर्वपाखय् शिवलिङ्ग व द्रहँसाँचा (बसाहा) दः । नपां ग्वाखंचाय् गणेद्यो छम्हा नं दः ।

प्राचीन कालय् निसँ भीथाय् 'ल्वहँहिति संस्कृति' न्ह्याड वयो च्वंगु खः । व सामाजिक सांस्कृतिक विकास नपां वैभव (छगु इज्जत) या (प्रतीक) चिं नं खः । पूर्व, पश्चिम व दक्षिण स्वकः तयो तःगु ल्वहँ हितित थाना अपलं दः । गुकिया बिस्कं बिस्कं धार्मिक-सांस्कृतिक महत्व कःघाड वयो च्वंगु दः । दक्षिण दिशाता पितृया दिशा काथं कायो वहे काथं पितृया ज्या (पितृकार्य) याडगु परम्परा न्ह्याडः वयो च्वंगु दः । थुकाथं लाँय् वपुं मनुतय्गु प्याचा तांकेगु जक मखुसिं पितृया ज्या यायता नपां मूपुज्वः हिति दय्कगु मतिं वां ।

मूपुज्वः हिति ल्हवनयगु ज्या वि.सं. २०५० सालय् जनप्रतिनिधिपुं न्हयलुवा जुयां उब्लेया ख्वप नगरपालिका व थाना हे मूपुज्वःया जनतात मिलेय् जुयो आर्थिक व मेमेगु सामानत मुंकः ज्या क्वचाय्कगु खः । थवखाँ आना तयो तःगु मूपुज्वः हितिया ल्वहँपौखं सियदः ।

मूपुज्वः फल्चाः

मूपुज्व हितिया पूर्वपाखय् छगु (दक्षिणाभिमुख)

पीगुगु स्वप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

दक्षिण पाख्य स्वगु छगू फल्चा दः । गुकिता 'मूपुज्वः फल्चा' दक धायो वयो च्वंगु दः । पुलां जुयो, नाः ज्वयो भण्डै दुय्ताहे तांगु उगु फल्चाता छु ई न्ह्यो च्वडा गणेश स्थान विकास समिति ल्हवनय कानय यासेलिं थुगु फल्चा थःगु पुलांगु पहलं हे धस्वाड चवनय खान । थुगु फल्चां नं गुगु थाय्या प्राकृतिक नपां सांस्कृतिक सुन्दरता चवजायक च्वंगु खानय दः ।

मूपुज्वःत्वंगः

मूपुज्वः फल्चाया दक्षिण पाख्य लां अख्य (पारि) पाख्य सिथय् लाकः ब्वंगचा छगः नं दः । उगु ब्वंगःता मूपु ब्वंगः जक अःनं धः नि ।

गुब्ले मफुडगु ईया वर्तमान हिल वानिगु स्वाभाविक खः । अःयां न्हँ पुस्ताया भौतिकवादी न्हँपहलं स्वइबलय् नेवः वास्तुकलाया त्वःफिडकय् मफैगु अड्ग काथं वयो च्वंगु फल्चा नपां दयकहे तैगु ल्वहँ हितित व ब्वंगचा छाय् दयक तला जुई दकः मनय् खाँ वाय्कीगु स्वाभाविक खः । विज्ञान व प्रविधिया अद्भूत विकासं याडः सवारी साधान व यातायात सञ्चार संस्कृतिखय् पत्यायाय् हे थाकुक् ह्यपा वगु दः । आगाछ्यः मरुगु थव बँवाराय थुकिं छगू गां थँ जक याडः ब्यगु दः । थथेधाय् मनूतयसं अःडाय्गु हे लुमांकय् धुंकल । अलय् न्हपा न्हपा थजगु मोटर, फय्ख वा अनेक सवारी साधन नपां तः तः ब्यागु लाँ दयकेगु संस्कृति द्रहँ वयानिं थथे डायो वानेगु, थाकुयो भासुलांकेगु थाय् नं म्वल । न्हपा अथे मखु । मनूत ताः तापाक ज्या वानय्ता नं डायो हे वानिगु । उगु इलय् थाय् थासय् भासुलांकय्ता व बाय्चवनयता फल्चा नपां प्या चा तांकय्ता ल्वहँहिति व ब्वंगः चा नं दयकगु खाँ मिखा हःनय् प्याखं ल्ह वई । लुमन्ति वयो च्वनि ।

कोस ल्वहँः(कोसे दुडगा)

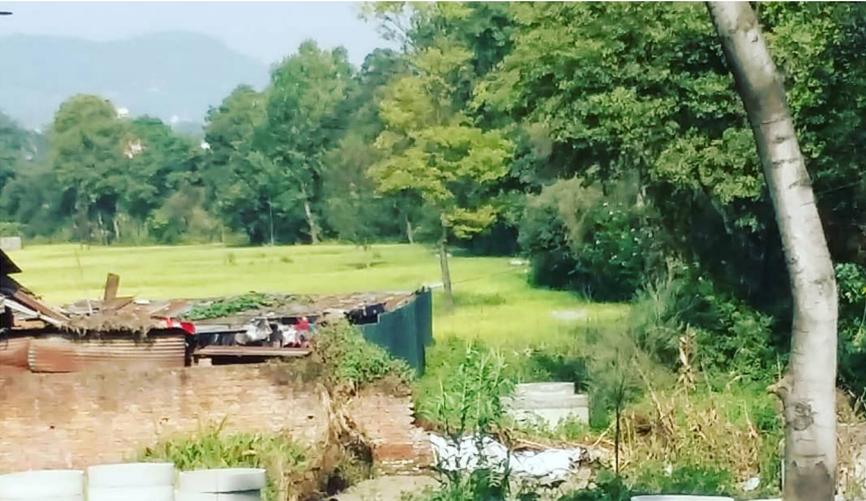
मूपुज्वः मूपुज्वः फल्चां डाप्ला खुप्ला पूर्व दखय् उत्तर पाख्यया लाँसिथय् ६३ से.मि.ब्या, ३२ से.मि. हाकःगु छगः ल्वहँ (कोसेदुडगा) थाडः तःगु दः । इतिहासया मिखालं स्वय्यगु खःसा थव नं छगू तस्कं महत्वपूर्णगु बस्तु खः । उगु ल्वहँतय् देवनागरी लिपिं हनुमान धवाका निसँ स्वक्वय तापागु खाँ कियो तःगु दः । थुकिं यँ ख्वपं स्वक्वय तापा धाय्गु खाँ सियदः ।

मूपुज्वः गणेशोया देगः

मूपुज्वः फल्चाया पश्चिम पाख्य मूपुज्वः त्वः सुधार समिति दयके ब्यगु छगू न्हगु दक्षिणपाख्य स्वगु नेता जःप्वलहँ दःगु गणेशोया देगः दः । मूपुज्व त्वः सुधार समिति पाखं वि.सं. २०७५ साल, श्री पञ्चमिया दिनस उगु देगः निस्वाडः वि.सं. २०७६ साल फागुन ३० गतेया दिनसं क्षमापुजा याडः उगु गणेशोया देगः दयके धुंकगु जुल । (मूपुज्वः त्वः सुधार समितिया सह-सचिव श्रीकृष्ण गारु पाखं ब्यगु धापु काथं) छाने शैली खं दयकःतःगु थव गणेशोया देगः नेवः वास्तुकलाया लिपांगु सुन्दर नमूना काथं भ्नीगु हनय् दाँ वयो च्वंगु दः ।

क्रममडग्या साक्षीः

स्वपूगु आधुनिक मू लाँ (पीचरोड) ता थःगु हृदय दुनय् कायो च्वंगु थौया मूपुज्वः ता स्वयबलय् थथे नं मति वानि कि न्हपा-न्हपाया वैभवपूर्ण सांस्कृतिक महत्व कायो च्वंगु परम्परागत लाँपुड दिकः थुकिं (आधुनिक कालय्) थौया इलय वयो ख्वपय् नं मोटरकार संस्कृतिता दुकाय्ता न्हँगु लाँपु डालकःगु दः । थुगु खाँ खं नं अपलं महत्व तयो च्वंगु दः । छाय्धःसा वनलिपा व्यवहारिक काथं हे ख्वप नं आधुनिक भौतिक नपां यान्त्रिक संसारे द्रहँ वान । धात्थे धाय्गु खःसा राणा प्रधानमन्त्री जङ्गबहादुरया पालय् निसँ विशेषयाड ख्वपय् मोटर संस्कृति

द्रहँ वय् हाँ जक मूपुज्वः या दक्षिण पाख्य च्वंगु धालाखुसी जुयो ताँ छिडः कुटुञ्जे, सुसुलाखाभैलद्यो, च्वपुलि, चखुति, लुभू जुयो यलय् जुयो मेमेथाय् तक गन्तव्य तयो वानिपुं मनू तय्गु पुलांगु परम्परागत लाँपुकाथं छ्यलच्वंगु खः । इलं बलुहुं उगु पुलांगु-परम्परागत लाँपुया संस्कृति ताडः वान । उकियाय् थाय् नीगूगु शदिसं हलिमय व्याडः वांगु मोटरकार संस्कृति कय् च्याड हल । उकिं नेपःनं बिस्कं चवनय् मफूत । नेपाल मण्डलय् मोटरकार संस्कृति द्रहँ वसेलिं स्वनिगः या स्वंगुतुं (यँ, यल, ख्वप) शहरी

पीगुगु स्वप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

संस्थानया मल्लकालीन स्वरुपय् थाय् थासय् पाडः वांगु खानय् दत । मोटर न्ह्याकय्ता तः ब्यागु लॉ मःसेलिं मल्लकालीन लॉत व लॉयलागु सम्पदात न्हाड, स्यडः वान । थुड छ्वत । ताडः वान । स्वंगू मूलौ नपालाडगु मूपुज्वनं उगु खाँया साक्षी काथं चवडः चवंगु दः ।

युरोपय चाहिलः वगुया लिचवः जुयफःव जड्गबहादुर राणा नेपः ल्याहाँ वसेलिं वया किजा धीर शम्शेर ख्वपया बडा हाकिम जुला । उगु इलय ख्वपय् निसें तप्यंकः न्हगु लॉ दय्के ब्यगु खानय्दः । उकिंयाडः मूपुज्वः ता दश्वी तयो उकिया दक्षिणपाखय् धालाखुसी व उत्तरपाखय् जःसिगः जुयो यें यलायँ वानय्गु लॉपु वि.सं. १९११ खय् जड्ग बहादुर राणां दय्के ब्यगु खः । (मञ्जु बज्र बज्राचार्य) जुं चवयो दी काथं-‘न्हापा यें, यल, देशं ख्वप देश वानय्गु लॉपु (सडक) दुगति (सानोथिमि) नं थाय्मा थुलि, इनाकोय्, सिद्धिकालीया न्यो न्ह्योनें डोडला, डोडलं जलाखु, ताम, कोहाँ वया ताकुपा, ताकुपां जाखु, जाखुं हनुमति खुसी छिना नौ पौ, नौ पौ नं गा खुसी, तापु छिना, चवंगापाः चवंगापां टुण्डिखेल जुका ख्वप देशय दुहाँ वनिगु खः । विक्रम सम्वत १९११ सालं श्री ३ जंग बहादुर राणां दुगतिं (सानो थिमी) निसें तापक बाहाखा, बाहाखं निकोय्, निकोयं काशं खुसीतापु, तापुं व अननं पौ जुका ख्वप देया टुण्डिखेल थ्येक सडक दयका बिउगु जुल । (मञ्जुबज्र बज्राचार्य, जिगु खँ जिं स्युगु खँ मध्यपुर थिमी पृष्ठ ९)

राणा प्रधानमन्त्री जड्ग बहादुरं वि.सं. १९०७ य् युरोपया यात्रा याता । वलिसें वया कान्छाम्हा किजा धीर शम्शेर नं वांगु खः । इश्वीया अठारौं शताब्दीया मध्य निसें इटाली व फ्रान्सं सुरुज्गु वास्तुकलाय् छ्यल तःगु (नी ओ क्लासिकल) शैली बेलायत नपां ब्याक यूरोपय डांकः छ्यलानिं तस्कं लोकं हवाता । थ्वहे शैली जड्गबहादुरं नं यःकला । गुकिया लिचवकाथं अपुनेपः ल्याहाँ वसेलिं थुगु शैली नं नेपालय् द्रहँ वल । हनुमान धवाका राजदरबारया पश्चिम पाखय्या ‘लड’ थजु वा सिंहदरबार येंया ‘न्यूरोड गेट’ नपां यलया पाटनधवाका थजु वा भक्तपुर दरबारया पश्चिमपाखय् या तुड्गु धवाका थजु अलय् भोगु थःगुहे पहः या उगु भार्वाचव धवाका । अथेहे राणाकालय् दयकगु नेवःतय्गु (नी ओ क्लासिकल शैली खय् दयकगु) छँत, सार्वजनिक महत्वया सरकारी भवन, धर्मशाला नपां वीर अस्पताल थजु वा भक्तपुर अस्पताल । फुक्क हे निओ क्लासिकल शैलीया दसु खः । थुगु शैली खं तप्यंक हे राणा काल लुमांसे वई । अथेजुगुलि थुकिता ‘राणा कालीन शैली’ धःसां पाइमखु ।

तुड्गु भार्वाचो धवाका गुब्ले दयकला, उकिया खाँ अःतक

सुन नं हे धाय्फःगु मरुनि । अथेनं थ्व राणा कालय दयकगु खः धाय्गुलि छुं हे शंका मरु । छाय्धःसा थ्व राणाकालीन शैली खय् दयकगु खः । धीर शम्शेर छुं ईया लागिजक ख्वपय् बडाहाकिम जुयो वगु खः । (प्रा.हेमन्त शम्शेर राणा पाखं ब्यगु जानकारी) राणाकालय् ख्वपया राजदरबार हे वडाहाकिम मिजिष्ट्रेट/गभर्नरया कार्यालय नपां क्वाटर (डेरा) काथं छ्यलः चवंगु सिय्दः । सिंहधवाका दरबार व विशेषयाड थुकिया लाल बैठक राणाकालीन शैली खं ल्हवनय् कानय् यागु खः । तुड्गु भार्वाचो धवाकाया वि.सं. १९७७ या दशक पाखय् कयो तःगु छपा दुर्लभ किपा प्याहाँ वगु दः । (Niels Gutachow Bhaktapur the Durber Square under Change] Image of a Century-1995pp,106) थुकिं उगु धवाका नं वस्वयो न्हपा हे दयकगु वा धीर शम्शेरया पालय् दयकगु ज्वी दक अनुमान याड चवंगु दः । उगु धवाकाया जवं खवं तयो तःपुं तःतःहिकपुं सिंगत ख्वपया राजदरबारया छगू भाग सिंहधवाका दरबारया राजद्वार व अथेहे वसन्तपुर दरबार (अःया पद्म मा.वि.) या राजद्वारया जवं खवंया अजगू हे आकार प्रकारया सिंहमूर्ति लुमांकय् बहःजु । थ्वहे काथं भार्वाचो धवाकाया सिंहमूर्ति भक्तपुर राजदरबारया सिंहमूर्ति स्वयो न्हपा याय्पुं खः । राजद्वारय् सिंहमूर्ति तय्गु ज्या यें या जूजु प्रताप मल्लं ख्वपय् पाखं सय्कगु खः धाय्गु खाँया दसी नं थ्वहे सिंहमूर्ति पाखं धाय्फः । न्ह्यागु थःजु भार्वाचो धवाका अपा, सुर्की, व स्वाखः खं दयकतःगु राणाकालीन शैली याय्गु खःसां उकिं मल्ल कालीन शैली नं त्वः तय मफःनि । शायद उकिं हे सिंहमूर्ति तयो तःगु थुगु स्वंगः गःजुदःगु भव्य देगःथजगु नगर द्रहँ वयगु धवाका वहे खाँयाता कुलः बिड्गु स्मारककाथं भोगु हनय् दडः चवंगु दः । वहे नगर द्रहँ वड्गु धवाका थवनं हाँ मूपुज्वया कपः फुसय् चवंगु चवडापाखय् दःगु धाय्गु खाँ थुड्कय् फः ।

दकलय् लिपा लॉपुं बस्ती बस्तीता स्वाई । दे देता स्वाई । लॉपुयाता छ्यलाः बस्ती आवाद जुई । मछ्यलकिं बस्ती नं उजाड जुयफः । वि.सं. २०२४ सालय् दयकगु काठमाण्डौ कोदारी राजमार्ग नेपःया राजमार्गया इतिहासय् विशेष महत्व तै । उगु खाँया नं साक्षी जुयो चवंगु दः मूपुजः । मूपुज्वः या त्रिवेणी मार्गया संगमस्थलय् चवंगु ‘काठमाण्डौ कोदारी राजमार्ग’ तयो तःगु स्तम्भ स्मारकं नेपःव चीनया दश्वी मैत्रीपूर्ण स्वापु व चीनया ग्वाहालीता नं छसिकाथं लुमांकय् बियो चवंगु दः । शंका याय् हेम्वः इतिहासया अनेक काल खण्डखय् ऐतिहासिक, लौकिक व सांस्कृतिक घटना व ह्युपाया लुमन्तिया साक्षी जुयो मूपुजः थौं नं भोगु हःनय् धस्वाडः चवंगु दः ।

संस्कृति

न्हूदँ व नेपाल सवत

आशा कुमार चिकंञ्जार

ई सुनं पानय् फै मखु । ई बिड वानि । ई नपां ल्वा ल्वां मनूया सभ्यता विकास जुजुं वगु खः । उगु इतिहासया काल खण्डय् अनेकौं थाब्बा क्वब्बा जुल । तः तः हांगु प्राकृतिक प्रकोप नपां मानवीय ह्युपात नं जुजुं वगु जुल । गुगु ह्युपां हलिमय थी थी जाति त गुम्हां मदयो बिनास जुयो वान । गुम्हां म्हेगः छुं हे मखु धायो तःपुं थौं थः हे खः दक साम्राज्य याड च्वन । थव जुयो च्वनिगु छगू प्रक्रिया जुल । अलय् मनूया जीवनय् जुयो वांगु घटना गुलिं लुमन्तिया ध्वः जुयो म्वाड च्वनि । वहे लुं च्वयागु आखः थें जःगु दिनया लुमन्ति छगू संस्कार काथं छ्यली । वहे संस्कारय् बुट्टा क्यू क्यूं छगू संस्कृति जुयो छगू जाति, छगू समाज व छगू देश अलय् विदेशय् तक नं मानय् यायां च्वड च्वनि ।

मनूया जीवनय् न्ह्याब्लें दुःख जक ताय्क च्वनय् मसः । गुलि नं काथं मछिंगु ई याता नं काथं छिंक च्वनय् सःम्हा मनु जुगुलिं मनु सर्वश्रेष्ठ प्राणी जक धायो च्वंगु खः । गुब्लें बाय्मःगुया बिछोडं हाय्किगु ख्वबी छुं छुं वं थः याक चागु जीवन हानय् मःसां संघर्ष हे जीवन खः धाधां ख्वबिं माहां बूगु जीवनय् आशाया चुली वैगु मतिं कन्हेया आशां फायो फांगा दुनय् अनय् तनय् म्हागस खांकः दुःख याता लासा लायो मनयाता प्वः चिड छन्हूँ गय् मत्याइ धाधां वहे त्यानु लांकगु मनयाता फ्वंगा याड देनि । म्हागसय् वं जीवनया विजय जक मखु पराजय नं खानी । न्हिच्छी सामन्तया कसा नयो सातुवांकः च्वम्हा मनु म्हागसय् नं कसा फः फं मभिंगु म्हागस धाधां द्योयाता फ्याड जूइगु जीवनय् वं गुब्लें चुली मजःगु खां सां समाजय् न्ह्याड वयो च्वंगु संस्कार व संस्कृति कय् च्याड थःता उकि दुनय् तांकः च्वनि । संस्कारया जालय् तः क्यंकः संस्कृतिं भुंकः थःता थः खःदक समाजय धस्वाड म्वाय्ता न्ह्याब्लें कुतः याड च्वनि । दाँय दाँयसं संस्कृतिया पलं दुनय् थःता कुंकः च्वनि । ययो नं कुड्क च्वनि । मययो नं थः कूँ वाड च्वनि ।

स्वन्तिनखाः

कछलाया महिनाय् वइगु स्वन्तिनखा नेवः समाजय थःगु हे पहः दःगु छगू तहांगु नखा मध्ये खः । यमराजया के हँ यमुनां थः दाजुनपां मन ब्याकः दुःख सुखया खाँ ल्हाय् मरुगु दुःख प्वंके स्यलिं कालया काल महाकल यमराजं डान्हू विदा कायो यमुना नपां नुगः खाँ ल्हागु छगु प्रतीक खः । दाच्छीतक नपालासां थःगु खाँ कानय् मलागुलिं छगू नखाया त्वहः दय्क किम्बदन्तीया वलं

चिडः, दुनय् बाली थें तयो मयासँ मगागु संस्कारय् चिड तइगु नेवः संस्कृतिया छगू मौलिक पहः खः । कृषि प्रधान दे जूगुलिं न्ह्याब्लें बुँज्याखय् तः क्यड च्वनय् मःपुं थानाया किसानतय्ता रसरड्ग नपां छगू काथंया थःगु पहः पिब्वय्कय्ता नखा-चखाया संस्कार दयकः यंकगु खः । स्वनिगलय् भण्डै वालय् ज्या सिधैगु इलय् खल्लें वा पाड अन्न व धनया देबी लक्ष्मी दुकाय्गु प्रतीक काथं नं थुगु नखा डाय्कः च्वंगु खानय् दः ।

वतः पूजाः

कौलागाः त्रयोदशी खुन्हं यमपञ्चकया न्हापांगु दिन काथं क्वःयाता पूजा याड स्वन्ति नखा हज्याकी । उखुनुं सुथाय् त्यलं कःसि वाडः क्वः याता तापालं पूजा याड क्वः याता योगु नसात त्वःत तकि । पुलांगु मान्यता काथं क्वः यमराजया दूत दकनं धाई । क्व यमराजया खाँ काँ वइम्हा जक मखु क्वः हः वलकिं भिंगु खाँ ला मभिंगु खाँ ला दक मनय् छगू काथंया त्रास ब्वलांक बिई । ध्वँ च्वलय्चाया बाखनय् चमाजुया म्हाय् लाखे-लसिं नं स्यागु खाँ थजु, किंचक(फुक्क प्राणीया) भाय् स्यूम्हा भौमचाया बाखनय् हिरामोती दःगु घःकःवा धःगु खाँ थजु थजगु लोक बाखनय् क्वखं भिंगु-मभिंगु खाँ कानय् हःगु मानबेतर पात्रकाथं छ्यलः तःगु दः । अथेहे साँ देशया म्यँ खय् नं 'सुथाय् न्हापां कःसि वाडा, क्वखः नं क्वातु क्वाड हाल' दक मभिंगु खाँ हःगुया दसु नं लोकम्यँ खय् न्हिथाड तःगु दः ।

'सुथाय् न्हापां स्वर्गय् वाड अमृत धुनय लाःसेलिं वयागु त्वाः अः गना हुय्गु धः बलय् वाख्वँतय् हु धःगु गूसी घायँ खय् हूगुलिं गूसी घायँ न्ह्याथाय् नं ब्रुयो वैगु खाँ धायो च्वंगु दः । अथे जूगुलिं क्वः अत्तेरी, बदमास काथं छ्यलः तःगु नं दः । क्वः

पीगूगु स्वप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

हाकुम्हा, हालिगुनंधर्वे सःम्हा जगुलिं वाता लहिइमखु । क्वः मखांकः खुयो नैम्हा, छुं सीम्हा नयो बिइम्हा जक मखु, सीबल्य् म्हयाय मचां कोजा नकेगु धायो खुसी यंकः थः मरुम्हा मां-ब्वा क्वयाय्क्य् दुबिडः वैगु वं थःमां-बौता योगु कायो नैगु दक अः तक नं थुगु संस्कार क्य् च्याड वयो च्वंगु दः । अथे हे दिगु पुजा बल्य् क्वखं क्वकायानिं पूजा सिद्धजुइगु धाइपुं नं दः ।

क्वः कालं सीमखु दक नं धाई । उकीं क्वः उलि मथां सीइम्हा पंछी नं मखु । क्व स्वँम्हा मनू दक छव्व जक श्वकीम्हा धायो छम्हाजक मचा बुइकी पिन्ता नं धाई । न्ह्याथय् थजू क्वः थें चलाखम्हा धायो वयागु धूर्तताया अपलं बाखं च्वयो वांगु नपां वयागु गुण भीसं काय् फय्के मः धाय्गु काथं क्वः पुजा यागु खै । छुं बस्तु नय्ता वं उखय् थुखय् स्वई, तस्कं सचेत जुयो हथाय् मचः सीं ज्या सानिगु क्वः या विशेषता खः ।

खिचा पुजा:

कौलाश्व चतुर्दशी खुनुं खिचा पुजा याई । तस्कं बफादारम्हा, इमान्दारम्हा पशु काथं खिचा संसारय् नां दां । उकिं अपलं मनू तय्सं खिचा लहियगु याड वयो च्वंगु खः । न्ह्यागु जात याय्म्हा खिचा थजू वयागु धर्म मालिकया चि नःगुया त्यासा पुलय्गु हे खः । शास्त्र काथं नासः द्यो या बाहां जक मखु मृत्यु सड्केत बिइम्हा जक खिचाता कायो तःगु दः । खिचा ख्वलकिं थौं छु मभिं न्यनयँ मालिगु जुइ दक धाइसा खिचां खिपला हुलकीं छु मभिं स्वय मालिगु जुइ दकः मनू तय्सं मनय् गया चिकु थानी । डाम्हा पाण्डव व दौपदी म्वा म्वाकं स्वर्ग वां बलय् दकलय् लिपा युधिष्ठिर व खिचा छम्हा जक ल्यंदःगु, वहे खिचा धर्म जुयो च्वंगु बाखं नपां प्वाथय् दःम्हा खिचाया प्रतिक जुयो द्यो व बलय् छम्हा गरिबं थः मनं मनसिं खिचाता नक बलय् लुं बियो तकगु, खिचां राजकुमारी बुइकगु थन्योगु अनेक लोक साहित्य दुनय् खिचाया इमान्दारिता ब्वयो तःगु दः । अनं छुं हे मथुइकः कतया ल्यु ल्यु वानिपुं मनूतय्ता 'खिचाया' संज्ञा ब्यसां, खिचा

ल्वथें ल्वाइपुं धःसां खिचा छम्हा इमान्दार पशु काथं पुजा याड च्वंगु दः । खिचापुजा खुनुं सुथायं तुं खिचाता पुजा याड वयाता योगु नसा नकः स्वमः क्वखाय् किगु चलन याडं तुं वयो च्वंगु दः नि । पुलांगु संस्कारया लाँपु जकमखु न्हँगु लाँपुइ नं खिचा अपराधी लुइकिम्हा खुं याता लिडः छ्वइम्हा, मालिकया भक्ति याइम्हा काथं सिइकः वयो च्वंगु दः ।

लक्ष्मी पुजा:

कौलाश्वः औसी खुनुया थुगु दिन यमपञ्चकया छगु महत्वपूर्ण दिन काथं काई । लक्ष्मीधालकीं धन व अन्नया देबी काथं काई । फुक्क हे मनूतय् लक्ष्मी थः थाय् बास यासा ज्यू दक अनेक भाव भक्ति याड च्वनि । धुकु क्वथाय् लक्ष्मीया स्वाली तयो छापा तयो बाँइलःतःसि, केरा,आमासी, भोगत्या सीसाफल छायो, धुप, नैवेद्यत छायो पिखालाखी निसें बाँ इलः लक्ष्मी द्यो वइगु लायँ सौ बाँ इल लुयो है । अलय् पिखा लाकिइ पालाचा च्याकः वहे पालाचां नपां मेमेगु झ्यालय्, स्वन्हयँ, कःसि थयंकः पालाचा च्याकी । लक्ष्मीपूजा याइथाय् नं पालाचा, सुकुन्दा च्याकी अलय् गनां छुं या थाकाली गनां छुं या नकीं नं लक्ष्मी द्यो पुजा याई ।

नेवः संस्कारय् साँ याता थुखुनुं पूजा यायगु चलन म्हँवजक खाडा । तर मेमेगु जातिं गाईतिहार धायो माँसायाता पूजा याई । मासाँ हे लक्ष्मी द्यो भःपियो पूजा याइगु खःसा गुम्हा साँ मनू सीय तानकिं (गौदान) साँदान याड बैतरणी छियता कःवइगु विश्वासय् कय्च्याड च्वंगु दः । नेवः संस्कारय् पुलांगु वा फुक्क कुथिं लिकायो न्हँगु वा फाँछी तयो तता केहँ नपा लाकय्गु दकः पुजा याइगु चलन दः । थुकीं छु सिय् दः धःसा कृषि प्रधान देशय् वापुसा ल्यंकः तः ला मतःला ? पुसा वा हे बाकी मतैम्हा मनू ला दकः धाइगु काथं अनिकालय् नं पुसा ल्यंक तय्मः धाय्गु खौं कयं । वा भीगु मू बाली काथं काइगुलिं नं वायाता लक्ष्मी भःपियो

पीगुगु स्वप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

पूजा याय्गु चलन यागु खै ।

वा पिडबल्य निसैं लै बलय्, वा दाइबलय् तक करुणामय द्यो या नां कायो भिं जुयमः दक म्हुइगु, वहे वा हाकुवा दय्केता वःता तयो बुहाज्या याड वायाता स्वगं बिइगु चलनं नं नेवः तय्सं वायता हे लक्ष्मी मानय् याड पूजा यागु जुई । मेथाय् भैली म्हेतिगुनं चलन दः । धन धान्यया देवी जुगुलिं पुलांगु धेबा नं पूजा याइगु चलन दः ।

म्हापुजा:

नेवः संस्कारया म्हापुजा छगू थःगु हे पहः या पूजा खः । (पंछी) खिचा (पशु) लक्ष्मी (सां/वा) पूजा धुक थःगु हे म्हाँ पूजा यायगु चलन हलिमय सायद थ्वहे जक खःला ? अनुसन्धानया बिषय जुयफः। बाँइलः मरं चवयो नाँ मरं चिकं मरं सिन्ह मरं, आख्य तयो चवयो खेलुइतः तयो उकिया हः नयँ तःसि, केरा, ख्वः सि. ग्वयँचा स्वं, क्वखा नपां मेमेगु दः दः गु सीसाफल तयो तयार याई । चव्य क्वय् जमदूत सिमदूतया भाग तयो पोचुंया द्योचा दयकः नेगू भाग अपः तई । अलय् छँया नकी नं मुटुमारी (ल्वहँचा मारी) तपवः स्वं कुति कुति याडः, त्यछ्व, स्वंबा, सिंगाली तायँ, वरं, आम्ब, न्या खोसीं तयो धवाल्लल याड लुक है । लुक हल किं खेलुइतः च्याकिगु (गनांगनां लुकानिं तिनि च्याकिगु) खः वनलिपा क्वखा, ग्वयँचास्वर्मैः, फलफूल लः ल्हाड बि । वनं लिपा ख्यँ डा तयो न्यां तयो ख्यँ लः ल्हाकिगु खः । उब्ले हासा, तुफी, ल्वहमा, निसैंहिंति व छँ लहिड तःपुं पसु पन्छीता नं म्हापुजा याय्गु चलन दः ।

म्हापुजा थःगु म्हा हे फुक्क खः । थःगु जिउ बल्लासा फुक्क ज्या याय् फै । उकिं ज्यू बल्लाकेगु काथंया नसा त्वसा व फलफूल तयो थुगु पूजा याइगु खः । नेवः बाहेकया मेमेगु जातिया गोबद्धन पूजा कृष्णं गोबद्धन पहाड ल्हाड मुसलधारे वखं मथिइक म्वाकः तःगु या लुमन्ति व दाच्छी तक वाय्कीम्हा वासाँ (गोरु) ता पूजा याड गोरुतिहार मानय् याड बः न्हि मिजं मचात देउसी प्वँ वानिगु चलन दः ।

न्हँ दँः थुगु दिं नेवः तय् लागिं तस्कं महत्वया दिं नेपाल संवत हिलः न्हँ दँ क्यनिगुलिं नं खः । नेवः जाति हर्षोल्लास काथं थः थः गु लागाया बाजा थाड नेवः पहः या (हाकुपरासी मिसा तय्सं तपालं मिजंतय्सं) वस ज्वलं पुड 'न्हु दँ या भिन्तुना धाधां दे चाहिलिगु नं याई । थुखुनं निसैं न्हँगु महिना कछला नं वई ।

इतिहासया लिधंसाय् धाय्गु खःसा शंखधर साख्वाजुं नेवः तय्गु ऋण पुलः ऋणं मुक्त याडः न्हँगु संवत न्ह्याकगु खँ वई । प्रा.डा. पुरुषोत्तम लोचन श्रेष्ठ जुया धापु काथं जुजु राधव

देव (ने.सं१-६३) मध्यकालया न्हपांम्हा शासक खः । अथे जूगुलिं थुगु संवत नं जुजु राधव देवं न्ह्याकगुला धाय्गु शंका अपलं इतिहासकार पिसं याड वयो च्वंगु दः । तर धात्थेगु खँ जुजु राधवदेवया पालाय् शंखधरं नेपाल संवत न्ह्याकगु खँ नपां छम्ह शुद्र शंखधर राष्ट्र अलय् जनताता जुगं जुग तक लुमांसे वयक लिचवः लाकिगु छगू न्हँगु संम्वत न्ह्याकेगु ज्या सुं छम्हा शासकं मखु समाजया छम्हा शुद्र जनं यागु ज्या याता सायद उगु इलय्या वर्णाश्रम ब्यवस्थां तस्कं हाँकायो च्वंगु कट्टर हिन्दू समाजया सम्भ्रान्त वर्गता पच्य मजुल जुई । थुगु खँ गोपाल राजवंशावली खय् शंखधर व नेपाल संम्वतया खँया भ्या भाति हे कायो मतः गुलिं थुगु वंशावलीया च्वमिं जानाजान सिइक हे नेपाल संवत न्हँ मथांगु जुयमः ।

वयकलं दसी काथं ख्वप जेलाँ त्वालया फल्चाय् दुःगु भूपतिन्द्र मल्लया पालाय् 'शंखा संम्वत' न्हिथाड तःगु ने.सं. ८२७ या ल्वहँ पौ या खँ कुलः दिल । अथेहे राधवदेवया । राज्यकालय् नेपाल संम्वत छ्यःगु धाय्गु खँ संक्षिप्त गोपाल वंशावली चवयो तःगु -राजा श्रीराधवदेव वर्ष ६३ मास ६ ॥ श्री पशुपतिभट्टारके संवत्सर प्रवृति कृता (राज्य राधवदेवं खुईस्वदा व डाला राज्य यात ॥ श्री पशुपति भट्टारकय् संवत न्ह्याकल ।) थुगु खँ खं आना 'तेन' वयकलं धाय्गु खँ मरुगुलिं व संम्वत शंखधरं हे न्ह्याकगु प्रमाणित जूल ।

शंखधर साख्वां नेपाल संवत प्रचलनय् हःगु मौलिक इतिहास नं तँसा पौ जुयो साक्षी काथं काम् फः । न्हा न्हा चवयो तःगु भाषा वंशावलीया लिधांसाय् -

राजा श्री राधवदेव भोग वर्ष ६३ ... अन्तमा उद्धार भै गयो' राजा श्री राधवदेव भोगवर्ष ६३ यिन राजाले नीतिले प्रजाकन पालन गरिरज्याका थिया । यिन राजाका पालामा भक्तपुर ग्राममा एक सामुद्री शास्त्र जान्या थिया र सुवर्णआकर्षणका योग वार साइत ठहराई आफैले जान्याको शास्त्रप्रमाण स्थानसमेत जानी थोरै मानिसहरूकन गुप्तसंग विष्णुमतीको र भद्रमतीको संगम लखुतीर्थमा जाई बालुवा उठाई बोकी सरासर आऊ भनी पठायो । ती भरियाहरूले ती जान्या जनले अन्हाई पठायोबमोजिम बालुवा बोकी आउँदा वेला बाटामा कोही एक चतुर मानिस कान्तिपुर सहर हजार घर नपुग्दा अधिका कान्तिपुरवासी साख्वा नाम गन्याको शुद्र जातले भक्तग्रामवासी भरियाहरू विष्णुमतीसम्म आई बालुवा बोकी भक्तग्राम लैजान किन लिन आया, यसमा केही कारण निश्चय होला, भनी ठहराई भरियाहरूकन बहुरै सन्मान गरी बुझाई घरमा लगी ती भरियाहरूकन तृप्त गरी खुवाई मलाई पनि बालुवा चाहिन्या थियो । भरियाविना ल्याउन सक्याको

पीगुगु स्वप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

छैन । तसर्थ यस बालुवा मेरा घरमा खन्याई फेरी विष्णुमती जाई बालुवा बोकी लैजाऊ भनी ज्यालासमेत दी अनेक तरहसंग बुझाउँदा ती विवेक नभयाका भरियाहरूले वढिया भन्यौ क्या होला भनी बालुवा साख्वाका घरमा खन्याई फेरि विष्णुमती जाई बालुवा उठाई बोकी भक्तग्राम लग्या ।

थुगु काथं स्वय बलय् ख्वपय छम्हा सामुद्री शास्त्र सःम्हा ज्योतिषं योग वार साइत स्वयो ... फि लुँ जुइगु खाँ धायो शंखमुल्य् चान्ह्यै फि काय्के छ्वगु जुल । श्वपुं छाया वला ज्वी । वनं चान्ह्यै धाय्गु मतिं जरुर थुकि छुँ खाँ दै दक शंखधरं अमिता छँ ब्वड यंकः ऐला त्वंकः मान सम्मान याड फि हिल छ्वतः । कन्ह्य् खुनुं जुजुं फि प्वंकः स्व बलय् लुँ मजुगु खान । अथेनं म्हेतय् प्यपुंगु धःसा लुँ खाँ बलय् फिकः वांपिन्के न्यं बलय् शंखधरं छँ ब्वड यंकगु खाँ सिइकल । अलय् शंखधरं अथय् लुँ मुनय् धुसेलिं थजगु सम्पतिं छगु बांलागु ग्यसुलागु ज्या याय् मालि दकः फुक्क नेवः तय्गु ऋण पुलः बिल । वहे ऋण मुक्त जगु दिनयाता ल्याखाडः नेपाल सम्बत न्ह्याकल । उकिं शंखधर साख्वायाता अः राष्ट्रिय विभूति व नेपाल संवत राष्ट्रिय सम्बत दक डालः कायो च्वंगु जुल । श्व जनताया पाखं न्ह्याकगु संवत जगुलिं नेवः तय्गु जक सम्बत मखु फुक्क जनताया संवत खः दक थुइकय् मः । प्रा.डा.श्रेष्ठ जुं च्वयो दि-उगु शास्त्र थम्हा ज्योतिष तेखाचो त्वालयाया सिद्धिबन्त जोशी खः।' धाय्गु न्हँगु खाँ नं प्याहाँ वगु दः ।

अलय् फि लुँ जुइगु खाँ पत्या याय् थाकुसां नेपःया सुनकोशी व मेमेगु देशय् नं फिखय् लुँ क्वचा मालिगु खाँ खं थुगु खाँ पुष्टि याई । प्रा. डा. श्रेष्ठ जुं छुँ दशक न्ह्यौं तक भर्ति लाँया सुनमति धःगु खुसी लुँ मालिगु दसु तयो द्यगु दः । न्ह्यागु थजु उगु इलय्या अनेक तान्त्रिक युगं थजगु अद्भूत व चमत्कारी ज्या याता कः घाड किम्बदन्ती लोक बाखं जनश्रुतित थौं तक लोक साहित्य काथं म्वाड च्वंगु दः । जनतां सियो नं कय्च्याड च्वन मसियो नं कय्च्याड च्वन । पारसमणिया खाँ थें थुगु खाँ खय् विश्वास सालु सां आनाया गाड धनं लिमूल ज्वड वला ज्वी धाय्गु तर्क तःसां शंखधरं याड द्यगु थुगु ब्वसेलागु ज्या चानचुन मखु दक थुइकय् मः ।

किजापुजा:

थाना नां किजापुजा धःसां दाजु-किजा पुजा दक थुइकय् मः । थः तताकेहँपुं कछलाथ्व द्वितीय खुनुं थः छँ वयो थः दाजु किजा पिन्ता पुजा यो वानि । थुगु खाँया किम्बदन्ती काथं थः किजाता पुजायो वांबलय् यमदूत -सिमदूत वयो थः किजा कः वयो च्वंगुलिं तताम्हासिनं अनेक भाव भक्ति याड किजाता पुजा छक

याकय् ब्यु धःगु खाँ न्यड पूजा याक बलय् ताः हाक पुजा याड अनेक बिलाप याड थः मां ब्वा सुं मदय् धुंकगु दता वहे छम्हा किजा, गुम्हा नं मन्तिकं थछँ धाय्गु हे म्हामसिइगु जुल दक अनेक विलाप यायां पुजा याडः च्वं बलय् खा हाल हः सेलिं वयागु मृत्यु दिं पुल वाड यमदूतपिसं त्वः त तकगु खाँया लिधंसाय् थुगु पुजा थौं तक न्ह्याकः च्वंगु दः । तताया माया, भाव, भक्ति खाड यमदूत पिसं वरदान फ्वँ धःसेलिं तः सि थें तं तं धाय्क, केराथें केके धाय्क, ख्वसिं थें क्वय क्वय धाय्क, ग्वयँचा स्वं थें सदाबहार जुइकः थः किजा म्वाकः बियमाला दकः किजाया निंतिं वरदान फ्वँगुलिं यमराजं 'तथास्तु' धःगु या लसताय् थुगु नखा डाय्कगु जक अः नं धायो च्वय व क्वय जमदूत -सिमदूतया प्रतीक द्योचा दय्कः ब्व नपां तय्गु यानी ।

म्हापुजाया मन्द थें उब्लेया थें लःल्हाड किजाता सासाभिंभंगु नसा ज्वड वाड नकिगु नपां थः तताता थी थी वसत, धेबा उपहार विइगु खाँ खं उब्लेया गरिब समाजया इलय् थः छँ नं याइगु ग्वाहाली काथं थुइकय् मः । थः ततां ब्यगु क्वखा प्यन्हुतक ककुतय्सं तयो ग्वयस्वमः वां मछ्वसें यखायो तयो थः तताया लुमुगु मायाया लुमन्ति किजाया नुगलय् तयो तैगु काथं दाजुकिजा या माया तताकेहँया माया नपां स्वाय् हैगु थुगु नखा तं थः धाय्गु खाँ या भाय् ल्हाड च्वंगु दः ।

मन्दलय् यागु पुजाया फुक्क स्वं, जाकीत मन्हँसें सातिखुनुं पवित्र तिर्थय् खुसी यंक वाय् यंकिगुलिं नं तताकेहँया माया गुलि तेजला दक सिइकय् फः । गुकियाता प्रचलित लोकम्यँ खं नं प्रस्ट याः

किजा पुजा याय् दक वया
जन्मराजां कः वयो च्वन
जन्मराजां रक्षायाय् माल ॥

स्वप नगरपालिकाया ज्या भवः त

जनप्रतिनिधिपुं नेपो इण्डस्ट्रिज स्वःभाल

कार्तिक १४

नेपाल मजदुर किसान पार्टीया संघीय सांसद प्रेम सुवाल, स्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति, उप-प्रमुख रजनी जोशी व औद्योगिक क्षेत्र दुनयँ चाय्कतःगु नेपो इण्डस्ट्रिज प्रा. लि. अन्तर्गत न्ह्याकचवंगु थी थी उद्योग पाखं तः तः सः वयक ध्वनि प्रदुषण व अपलं कुँ वयक प्रदुषण याड चवंगुलिं अनुगमन यो भःगु खः ।

भक्तपुर औद्योगिक क्षेत्र दुनयँ चाय्कः तःगु उद्योगपाखं

पिल्हवगु कुँ व तः तः सः वयक ध्वनि प्रदुषणं स्थानीय जनताया स्वास्थ्य तच्चकं मभिं गु लिचवः (असर) लाकिगुलिं अपलं जनताया विरोध वसेलिं उकियाता बाँमलागु लिचव मवयक लीपा थयंकया दीर्घकालीन समाधानया लागिं सांसद सुवाल नपांया पुचःलं उगु थाय्या अनुगमन याड द्यूगु खः । अनुगमनयत इवल्य काप थाइगु अपलं मेसिनत काप मथासँ दिक तःगु खानय दःसां उद्योगया संरचना अखेला थखेला मदयो चवंगु, तःतःस मथ्वकयता, कुँ

मवयकेता छुं नं प्रविधि छ्यल तःगु खानय मरुगुलिं ब्यवास्ता याड चवंगु खानय दः । थ्वहे इवल्य स्थानीय पीडित जनतां औद्योगिक क्षेत्र ब्यवस्थापन लि. मुख्य कार्यालय वपुं प्रतिनिधि पुचःता भक्तपुर औद्योगिक क्षेत्र वगु ध्वनि व कुँ पिकायो प्रदुषण याड चवंगु नेपो इण्डस्ट्रिज उद्योगबारे या संयुक्त निवेदनय हस्तान्तरण यात । निवेदनय स्वप नगरपालिकाया इटाछेँ, खौमा, ब्यासी, स्वप नगरपालिकाया कार्यालय व औद्योगिक क्षेत्रयँ चाकलीया छेँ चवंगु जनतानपां चवनय मजिइक उद्योगं तः तः सः वयक ध्वनि प्रदुषण व कुँ पिकायो प्रदुषण याड चवंगु नेपो इण्डस्ट्रिज पाखं न्ह्याकः चवंगु टेक्सटाइल मेसिन हःनय पाखय २८ थान व लिनयँ पाखय १४ थान याड मुक्कं ४२ थान व डाइड मेसिन गैरकानुनी ढंगं न्ह्याक चवंगुलि नेपःया सरकारया सम्बन्धित निकायपाखं प्रमाणित मजतलय नेपो इण्डस्ट्रिज बन्द याय मःगु खँ न्हिथाड तःगु दः ।

औद्योगिक क्षेत्र ब्यवस्थापन लि. नेपःया सरकारया आ.व. २०७३/७४ या बजेट वक्तब्यया प्रतिबद्धताकाथं भक्तपुर औद्योगिक क्षेत्रपाखं ध्वनि व कुँया प्रदुषण पिज्वइगु नेपो इण्डस्ट्रिज नपां स्वनिगः पिनय तय यंकय मःगुलि अथे मयासँ अः तक मस्यूछुड सुंक चवड चवंगुलिं अधिकारीपिंके स्पष्टिकरण कायमःगु व जग्गा अधिग्रहणया उद्देश्य काथं ज्या मजगुलिं उगु जग्गा सम्बन्धित जग्गावाला पिन्ता हे लिता बियमःगु माग तःगु खः । आद्यौगिक ब्यवस्थापन कार्यालयं स्थानीय सरकारपाखं अनुमति कायोतःगु उद्योगं स्वप नगरपालिकाता क्वःछिड तः काथंया कर पुलय मःगु नपांया खाँत उगु निवेदनय चवयो तःगु खः ।

राज्यमन्त्री दुगड नपां छलफल

कार्तिक १६

उद्योग वाणिज्य व आपूर्ति राज्यमन्त्री मोतीलाल दुगडया सरकारी कार्यकक्ष सिंहदरबारयँ जनप्रतिनिधिपुं सांसद प्रेमसुवाल, स्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति, वडाध्यक्ष हरिप्रसाद वासुकला, ध्वनि व कुँ खं पीडित जुयो चवंगु जनतात, औद्योगिक क्षेत्र ब्यवस्थापन लि. या मुख्य कार्यालयया प्रतिनिधि, उद्योगीपिनि प्रतिनिधि पिनिगु दथ्वी स्वप नगरपालिका वडा नं. २ खय लागु भक्तपुर औद्योगिक क्षेत्र दुनय्या मनूया जीवयँ बाँमलागु लिचवः लाकिगु कुँ व(सः) ध्वनि प्रदुषण याइगु उद्योगत चिइकः मेथाय

तयके छ्वयगु विषय आइतबार छलफल जुल । सरोकारवाला पिसं स्वीटर थाइपिनिगु पाखं नेपो इण्डस्ट्रिजखय ध्वनि व कुँ पिकायो प्रदुषण याइगु स्वचालित टेक्स टाइल मेसिन सञ्चालन वाडः चवंगु, वांगु भाद्र २० व २१ गते स्वीकृति मकःसँ थप टेक्स टाइल मेसिन हयो सञ्चालन याड सरकारया राजस्व नपां मपुसँ चुहावत याड चवंगुलिं तुरुन्त ध्वनि व कुँ पिकायो प्रदुषण उद्योगत मेथाय स्थानान्तरण याकयता राज्यमन्त्री दुगड नपां आग्रह याड दिल ।

सरोकारवाला पिसं नेपःया सरकारया आ.व. २०७३/७४ या प्रतिबद्धता काथं भक्तपुर औद्योगिक क्षेत्र स्वनिगः पिनय

स्थानान्तरण याकेता राज्यमन्त्री दुगडता ध्यानाकर्षण याड दिल । पीडित जनताया प्रतिनिधिपिसं साना औद्योगिक क्षेत्रं टेक्सटाइल व डाइडिंग थजगु ध्वनि व कुं पिकायो प्रदुषण पिकाइगु तः तः हांगु उद्योगत लिकायमःगु सिफारिस ख्वप नगरपालिका पाखं नपां जुय धुंकगुलि उकिता कार्यान्वयन यायूता मन्त्री दुगडता आग्रह याड दिल । छलफलसं उद्योग राज्यमन्त्री दुगडं भक्तपुर औद्योगिक क्षेत्र दुनय्या ध्वनि व कुं पिकायो प्रदुषण पिकाइगु उद्योग (स्थानान्तरण)

मेथाय् तय् छ्वय्युगु विषयसं सम्बन्धित सरोकारवालापुं दुथ्याकः छगू समिति द्यकः समस्या ज्यंकगु नपां थमनं नं उगु उद्योग निरीक्षण याय्युगु खाँ कड दिल । वयकलं औद्योगिक क्षेत्रया ध्वनि व कुं पिकायो प्रदुषण पिकाइगु उद्योगया कारणं सांस्कृतिक व ऐतिहासिक महत्वया ख्वपया कला व सम्पदाख्य नपां छुं काथंया आँच वैगु ज्या याकय् मवियगुलि बः बियो दिल । जनताता शान्ति पूर्वक म्वाय दैगु अधिकारया सुनिश्चितताया लागिं मन्त्रालयं सकारात्मक पला छियगुलि आश्वस्त याड दिसे दुगड जुं जनताया साथ व ग्वाहालीजक देश समृद्ध याय् फैगु खाँ नं काड दिल ।

छलफलसं नेमकिपाया सांसद प्रेम सुवाल जुं सरकारया अधिकारी व उद्योमी ब्यापारी जनताया दुःख थःगु दुःख भःपियो ज्यंकय् मः दक धायो दिल । वयकलं चिच्याहांगु उद्योगत जक तय्युगु उद्देश्यं 'साना औद्योगिक क्षेत्र' दक निस्वांगु, मनूया बस्ती दश्वी लागु थासय् जस्तापाता ताड द्यक तःगु टहरा ख्य ध्वनि व कुं प्याहाँ वयो प्रदुषण जुइगु टेक्सटाइल व डाइडिंग उद्योग चायके बियगु स्वापु दःपुं अधिकारीपिनिगु गल्ती जगुलिं अः ल्हवडः भिंकय् मः धायोदिल ।

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिजुं राज्यमन्त्री दुगडता भक्तपुर औद्योगिक क्षेत्रया ध्वनि व कुं पिकायो प्रदुषण पिकाइगु उद्योगत मेथाय् स्थानान्तरण याय्युगु बारेया पत्र लःल्हाड दिसे थानाया उद्योगी ब्यापारी तय्सं स्थानीय सरकार ख्वप नगरपालिकाया निर्देशन पालना याय मःगु व क्वःछिड तः काथंया कर नगरपालिकाता पुलय्मः धायो दिल । वयकलं नेगु प्यंगु उद्योगं

पीगुगु ख्वप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

प्याहाँ वैगु कुं, धू, सः व रसायन प्रदुषण उद्योगया चाकलीं बसोबास याड च्वंपुं पीडित नागरिक पिनिगु स्वास्थ्य ख्य प्रतिकूल असर (बाँमलागु लिचवः) लाड च्वंगु नपां विश्व सम्पदा क्षेत्रय् नां जायो च्वंगु ख्वपया लाय्कु नपां स्वाड च्वंगु उगु उद्योग क्षेत्र चिडक मेथाय् तय् यंकय् मःगु खाँ ब्याकसें उगु ज्याया लागिं मः काथंया ज्या हज्याकः दियता नपां सरकारं साना व हस्तकलाख्य आधारित उद्योग क्षेत्र विकास याय्युगु मति तयो अधिग्रहण यागु उगु क्षेत्रया उद्योग वहे काथं छ्यलय्ता ख्वप नगरपालिकाता भाला बियो दिसें दक राज्यमन्त्री दुगडता आग्रह याड दिल ।

छलफलसं भक्तपुर औद्योगिक क्षेत्रया व्यवस्थापक बलराम बोगटी जुं छगू नेगु उद्योगं प्याहाँ वगु तः तः सः व कुं पाखं जगू प्रदुषण बारे स्थानीय जनताया विरोध जगू अथेनं नेपो इण्डस्ट्रिजं निजी संस्थापाखं प्रदुषण मजगू अध्ययनं याडागु भ्वं पेश याडागु खाँ कड दिल ।

नेपोया प्रशासक प्रमोद काफ्ले जुं प्रमुख बोगटी जुं खःगु खाँ मल्हागु अः बच्छी जक टेक्सटाइल मेसिन चले यागु लिपा फुकक चलेयाइबलय् थ्वस्वयो अपः सः प्याहाँ वइगु खाँ काड दिल ।

वडा नं. २ या वडाध्यक्ष हरिप्रसाद बासुकला जुं जनताया स्वास्थ्यता ध्यान बियो भक्तपुर औद्योगिक क्षेत्र पाखं सःया प्रदुषण व कुं पिकायो प्रदुषण याइगु उद्योगत तुरुन्त थाय् चिडकः मेथाय् तय् यंके मःगु व लकडाउनया इलय् स्वनिगं पिनिगु याय्युगु मनूत औद्योगिक क्षेत्रय् दुकःसेलिं कोभिड संक्रमण डाडः वागु खाँ काड दिल ।

तःतः स व कुं या प्रदुषणं पीडित मध्येया विनोद चरण राय जुं सरकारी प्रतिवद्धताकाथं उगु औद्योगिक क्षेत्र स्वनिगः पिनिगु ल्हययो यंकय् गु हे तस्कं बांलाइगु खाँ काड दिल ।

प्रिटिडिंग प्रेस उद्योगी शङ्कर कुमार खड्का जुं निस्वांगु इलय् साना औद्योगिक क्षेत्र जगुलिं उचित क्षतिपूर्ति जूसा थाय् ल्हययो यंकय् फैगु खाँ काड दिल ।

उद्योगीया सल्लाहकार पाठक जुं श्री पद्म वनय्कुथी स्वयो हःनयं औद्योगिक क्षेत्र निस्वांगु अलय् उद्योग नगरपालिकाता कर पुलय् मःगु मरु धःसेलिं छलफलय् वयक नपां विवाद हे जुल ।

सामाजिक सुरक्षा भत्ता इत

कार्तिक १०

ख्वप नगरपालिकाय् हिगुंतुं वडाय् खुइदा स्वयो म्हवँचा वर्षया एकल महिला 'ख' वर्गया अपाङ्ग, अशक्तपिन्ता, जेष्ठ नागरिक पिन्ता सामाजिक सुरक्षा भत्ता इयगु ज्या जुल । थजपुं

सकल सामाजिक सुरक्षा कःपुं वडा नं. १ खय् ३५१ म्हासिया एक वडा कार्यालय, जेसिस स्कूलय ५२० म्हासिता वडा नं. २ या, ३ नं. वडा कार्यालय भवनय् ३०५ म्हा अशक्त, अपाङ्ग, जेष्ठ नागरिक व एकल महिला पिन्ता वडा नं. ४ या सामाजिक सुरक्षाभत्ता ७४० म्हासिता तालाक्व त्वालय्, ५ नं. वडा कार्यालयं ५ वडा कार्यालय भवनयं ३६१ म्हा सिता, ६ नं. वडां थःगु वडा कार्यालय हःनयं ३५८ म्हा सिता, ७ नं. वडा कार्यालयं ३१६ म्हा सिता वडा कार्यालय भवनय, ८ नं. वडा कार्यालय भवनय् ८ वडा या २३७ म्हासिता, सामाजिक सुरक्षा भत्ता व आर्थिक सहायता इड ब्यूगु खः ।

वडा नं. ९ खय् धःसा लक्षित पुचः या ३५७ म्हासिता अलय १० नं. वडा कार्यालयं २८८ म्हा सिता सामाजिक सुरक्षा भत्ता व आर्थिक सहायता इड ब्यूगु खः ।

नगरपालिकाया स्रोत काथं कार्तिक १७ गते ७०९२ लाभग्राही मध्ये ३४८८ म्हा सिनं कायो द्यगु जुल । उगु भत्ता कार्तिक २१ गते तक इड विडगु खाँ या सूचं नं नगरपालिका पिढवयो तःगु खः ।

स्वनिगलय् ट्राफिक व्यवस्थापनया छलफल

कार्तिक १८

गृहमन्त्री रामबहादुर थापा 'बादल' या नायोसुई स्वनिगः या यातायात व ट्राफिक व्यवस्थापन सम्बन्धी तयार याड तःगु प्रस्तावित एकिकृत कार्ययोजनाया बारे मंगलबार भर्चुअल छलफल जुल ।

छलफलसं गृहमन्त्री थापा जुं स्वनिगःया यातायात व ट्राफिक व्यवस्थापनता प्रविधियुक्त दय्के मःगुलि बः बियो दिसं स्वनिगःया यातायातता अः पुक व बांलाक ब्यवस्थित याय्ता मेट्रो सिटीया सञ्जाल विकास यायमः धायो दिल । सार्वजनिक यातायात प्रणालीया विकास व मोटर साइकलता बुलुहँ ह्य्के मब्यूसं प्रतिबन्ध यायां यंकय् मःगु स्वनिगलय् जुयो च्वंगु अव्यवस्थित विकास नपां नपां अपलं समस्यात चुनौती काथं प्याहाँ वयो च्वंगुलिं सवारी साधन व लायँ डायो जुइपुं यात्रुपिन्ता अः पुक काथंछिंक जुयता नपां सुरक्षित याय्ता प्रविधि युक्त सडक पूर्वाधारया विकास यायां यंकेंगु बचं बियो दिल ।

छलफलसं ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं स्वनिगलय् अप्वयो च्वंगु जनघनत्व नपां सडक दुर्घटनात, अपराधया घटनात, त्वनय्गु नाःया समस्या, नपां सांस्कृतिक सम्पदात

न्हांकः, ल्हाक, मदयक छोइगु थजगु अपलं समस्यात न्हिया न्हिथं अप्वयो वगुलिं स्वनिगलं पिनयँ न्हँ न्हँगु सहरत दयक यंकय्मः धायो दिल । वयकलं न्हूणुं ल्यासे-ल्याम्होपिन्के ट्राफिक नियमया ज्ञान म्हवँ जूगुलिं दुर्घटनात अप्वयो च्वंगु खाँ कुल दिसं लाँयाय्गु क्षमता स्वयो सवारी साधनया चाप अप्वः गुलिं ट्राफिक जाम व सडक दुर्घटना अप्वयो च्वंगु खाँ कड दिल । नीतिगत निर्णययाइबलय् जनतात व जनप्रतिनिधि व वनपां स्वापु दःपुं मनुत सःत बैठक तयो खाँ क्वःछयूसा बांलाक ज्या ख्यलय् फँ धायोदिसे

पीगुगु स्वप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

ल्याचा हे मदय्क गाडी त दुकाय्गु ज्या त्वःमतः तलय् लाँ न्ह्याक्वहे तः ब्याकसां ट्राफिक जाम व सडक दुर्घटनाया समस्या न्हानीमखु धायो दिल । वयकलं सडक मापदण्डया नामय् स्वनिगलय्या सांस्कृतिक व ऐतिहासिक सम्पदात न्हाडः, ताडः मदयो वाड च्वंगु खाँ कुल दिसे वयकलं आवास योजना दुनय् तः तः ग्वगु सवारी साधनत दुमकाय् मःगु लि बः बियो दिल ।

वयकलं नेपःया सरकारं आ.व. २०७३ व ७४ या आर्थिक बजेटय् प्रदुषण याड्गु उद्योगक्षेत्र स्वनिगलं पिनय् तय् यंकय्गु खाँ दःसां नं उकिया कार्यान्वयन याय् मफू गुलि ध्यानाकर्षण यासे

मानव बस्तीया दथ्वी न्ह्याकः, चाय्क तःगु उद्योग क्षेत्र त मेगु काथं छिंगु थासय् तय्मः धाय्गु जनताया माग खः धायो दिल ।

छलफलसं अधिकार सम्पन्न बागमती सभ्यता नपां विकास समिति, खानेपानी व ढल ब्यवस्थापन विभाग, नेपाल आयल निगम, महानगरीय प्रहरी कार्यालयया प्रतिनिधिपिसं, काठमाडौं उपत्यका ट्राफिक ब्यवस्थापन प्रभावकारी याय्गु विषय थः थः गु बिचः प्वकः दिल । नपां ज्याइवःसं ट्राफिक ब्यवस्थापन सम्बन्धी एकिकृत कार्यायोजना २०७७ बारे प्रस्तुतीकरण नं कयंगु खः ।

केपुया नगर प्रमुख महर्जन ख्वप नगरपालिकाय्

कार्तिक १२

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति व केपु नगरपालिका प्रमुख रमेश महर्जन जु नपालात । ख्वपया थी थी सम्पदा क्षेत्रया रात्रीकालीन मताया व्यवस्था गथे खःदक आनाहे वाड स्वयगु मतिं भ्रःपुं प्रमुख महर्जन, उपप्रमुख सरस्वती खड्का व प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सीता परियार जुपिसं प्रमुख प्रजापति जुता नगरपालिकाय् हे नपालाड द्यगु खः ।

नेगू नगरपालिकाया प्रमुखपुं नपालाडः सम्पदा संरक्षण नपां नेगू नगरया दथ्वी सांस्कृतिक आदान-प्रदानया खाँ जुल । नपालाय्गु भ्रवलय् नगर प्रमुख प्रजापतिजुं ख्वपया पर्यटन विकासया लागि याड च्वंगु कुतःता वस्वयो अपः (प्रभावकारी) ग्यसुलाक व व्यवस्थित याडः यंकेंगु उद्देश्य काथं हज्याडः च्वडागु खाँ ब्याकसे कोरोना भ्रवलयया कारणं थानाया पर्यटन लागाय् लागु लिचवःव चुनौतीया खाँ ब्याकः दिल ।

ख्वप आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धनया लागिं सांस्कृतिक केन्द्र पलिस्था याय्गु मतिं ज्या साड च्वंगु नपां कोरोना भ्रवलयं 'ख्वप महोत्सव' दिकुयाय्मःगु खाँ नं ब्याकः दिल । ख्वप नगरपालिकां अनलाइन पाखं शारिरीक ब्यायाम न्ह्याकः च्वंगु, ख्वपया विकास निर्माण स्थानीय जनसहभागिताखय् न्ह्याडः च्वंगु खाँ काड दिसे वयकलं ख्वपया सांस्कृतिक नपां ऐतिहासिक महत्व कःघाडःच्वंगु सम्पदा लागाय् बःन्हीया इलय् नं उलि हे स्वस्यलाक तय्गु मतिं छसिकाथं मताया ब्यवस्था याडः च्वडागु खाँ काड दिल ।

नपालाय्गु भ्रवलय् केपु नगर प्रमुख महर्जनजुं ख्वपया

सम्पदा लागाय् मताया ब्यवस्था याड तःगु केपु नगरपालिकां नं सयकेगु मति दःगु, केपु नगरपालिकाया सम्पदा बस्तीखय् थःगुहे पहःया मौलिकता म्वाकःतय्ता पुलांगु शैलीं हे छँ ल्हवनयं,

कानयं व दानय्गु ज्याखय् बः बियो च्वंगु, खाँ ब्याकसे प्रमुख महर्जन जुं केपुया लाहातं थाड्गु थाज्या लाज्या मदयो लोप जुय तांगु अवस्थाय् थ्यनय धुंगुलिं उगुज्या याता घवासा बिय्थें याड, वयकपिन्ता उत्साहित याडः ज्या सांकः च्वडागु खाँ ब्याकदिल ।

नपालाय् धुकः ख्वप नगरपालिकाया उप-प्रमुख रजनी जोशीया न्हयलुवा पुचःलं वयकपिन्ता लाय्कुलि, नपांया ख्वपया थी थी सम्पदा लागाय् संध्याकालीन लु (दृश्य) थासय् हे ब्वडः यंकः क्यडः दिल ।

च्यानु (छवः)या तालिम क्वचाल

कार्तिक २१

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं तालिम सय्कागु ज्ञानता व्यवहार्य छ्यलयता बःबिसें कर्मचारीपिनिगु ल्य ज्या दसिपौ खं जक याइगु मखुसैं व्यवहार्य जनतातयता याइगुलिं नं याडःचवनिगु खाँ काडः दिल ।

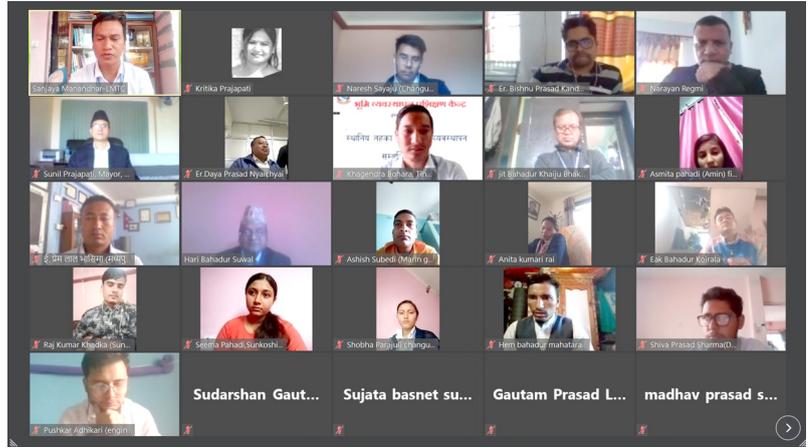
भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र काभ्रेया गवसालय अनलाइन पाखं जूगु स्थानीय तहया लागिं भूमि व्यवस्थापन सम्बन्धी छवःया तालिम क्वचःगु ज्या भूव्या मू पाहाँ प्रमुख प्रजापतिजुं कृषि प्रधान धःगु देश्य देशी सःमदयक वा पिय मःगुलि देया अर्थतन्त्रख्य बाँमलागु लिचवःलाइगु खाँ काडः दिल ।

वयकलं नेपाल्य हे देशी सः दय्किगु कारखाना चाय्कगु जूसा किसानतयसं इलय हे बांलागु भिंगु सःकाय्दैगु, गुकिं अपलं अन्न सय्के फैगु, गुगुअन्न बिदेश्य निर्यात याडः विदेशी मुद्रा कमेयाय फैगु खाँ नं काडः दिल । वयकलं नीतिनिर्माता पिनिगु कमजोरी याडः अन्नया भण्डार दक धायो च्वंगु मसैं (तराई) भारतया लागिं नाःया भण्डार जुयो च्वंगु दः । नपां भीपुं लाखौं नागरिकत दाय्दायँ पतिकं नाखं बुर्य जुइक डुवान्य लाडच्वंगु दः । उकिं भारतं त्यल कायो च्वंगु भीगु भूमि व अनियमित बाँध दय्क च्वंगुया विरोध भीसं याय्मः धायोदिल । वयकलं संघ, प्रदेश व स्थानीय तह दथवी समन्वय याडः ज्या सानयँ मफःगुलिं गुलि नं ज्यात काथं मछिडः च्वंगु महशुस जुयो च्वंगु खाँ व्याकसैं स्वंगुंतुं तहत थःथःगु थासय्

स्वायत्त खः । सुं सुयागुं अधिन्य चवनय म्वें धायोदिल ।

भूमि व्यवस्थापन केन्द्रया निर्देशक रमेश ज्वालीजुं नेपःया सरकारं थुगुसी ६० गू मालपोत कार्यालयता स्थानीय तहख्य लःल्हाड बियगु घोषणा काथं कर्मचारी पिन्ता दक्ष याय्गु उद्देश्यं तालिम बियागु खाँ काडः दिल ।

तालिमया बःचाहाकगु खाँ तालिमया कजि सञ्जय मानन्धर जुं प्रस्तुत याडः दिल सा ख्वप नगरपालिकाया इञ्जिनियर

हरिबहादुर सुवालजुं तालिमं कानूनी व व्यवहारिक ज्ञान काय खांगुलि लयता प्वकः दिल ।

ख्वप, काभ्रे व सिन्धुली स्वंगू जिल्लाया स्थानीय तहया कर्मचारीपिन्ता भूमि सम्बन्धी तालिम न्ह्याकः च्वंगु खः । ज्या भूवःया सभा नायो कार्यकारी निर्देशक नारायण ज्वालीजुं भाला कुबियो द्यगु खः ।

नगर विकास कोषया कार्यकारी निर्देशक नपा लःवल

कार्तिक २१

ख्वप नगरपालिका प्रमुख सुनिल प्रजापति व नगर विकास कोषया कार्यकारी निर्देशक कृष्णप्रसाद सापकोटा ख्वप नगरपालिकाया सभाकक्ष नपालाडः ख्वप नगरपालिका पाखं न्ह्याकःच्वंगु देको- मिबा-इटापाके आवास योजना क्षेत्र्य पूर्वाधार निर्माणया विषयसं खँल्हा-बल्हा जुल । नपां नगर्य ब्यवस्थित पार्किङ निर्माणया सम्भाव्यताया खाँ नं छलफल जुल ।

पीगुगु खप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

थी थी साकोस पाखं ग्वाहाली

कार्तिक २१

हलिमय डाडः पुडः वयो च्वंगु कोरोना भ्वल्वय ल्वचं मथिइक पाडः तय्ता खप नगरपालिकाता श्रमजीवी साकोसं रु. ५१,१११- ड्य् छट्ट व सच्छि व हि छर्का दां ग्वाहाली याडः दिल ।

देछायो दिल ।

अथेहे कोरोना भ्वल्वचं मथिइकः पाडः तय्ता खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल पजापति जुयाता चाखः बचत व ऋण सहकारी संस्था पाखं प्रकोप व्यवस्थापन कोषय् रु. ५०,१०११-

खप नगरपालिका वडा नं. ९ ब्रम्हायणी च्वंगु बहुउद्देश्यीय भवनय् निस्वाडः तःगु आइसोलेसन केन्द्र व्यवस्थापन याय्ता नपां मःमःगु मेमेगु व्यवस्थापनया लागिं भक्तपुर नगरपालिका प्रकोप व्यवस्थापन कोषय् श्रमजीवी साकोसं उगु आर्थिक ग्वाहाली याडः द्यगु खः । उगु भ्वल्वय नगर प्रमुख प्रजापति जुं कोभिड १९ ल्वय मपुंकः पाडः तय्ता खप नगरपालिकाता यागु ग्वाहालीया निंतिं सुभाय देछायो दिल ।

अथेहे कोरोना भ्वल्वचं मथिइकः पाडः तय्या लागिं व खप नगरपालिकाया वडा नं. ९ ब्रम्हायणी च्वंगु बहुउद्देश्यीय भवनय् द्यक तःगु आइसोलेसन केन्द्र व्यवस्थापन याय्ता भक्तपुर नगरपालिका प्रकोप व्यवस्थापन कोषय् नःपुखु बचत व ऋण सहकारी संस्था पाखं रु. ५०,०००१-(ड्यट्टःतका दां) आर्थिक ग्वाहाली यात । नगर प्रमुख प्रजापति जुं कोभिड १९ ल्वय मपुंकः पाडः तय्ता ग्वाहाली याडः द्यगुलिं नगरपालिका पाखं सुभाय

ड्यट्ट व सच्छि व छर्का दां कार्तिक २६ गते ग्वाहाली याड दिल । नगर प्रमुख प्रजापति जुं ग्वाहालीया निंतिं नगरपालिका पाखं सुभाय देछायो दिल ।

खप नगरपालिका
नगर कार्यापालिका कार्यालय
ब्यासी, भक्तपुर

न्हँदँ ११४१ व स्वन्ति नखा हुलमुल मयासँ डायकेता इनाप

कोरोना भ्वल्वय हलिमय महामारी काथं डाडः, पुडः वाड च्वंगुली थुगुसी न्हँदँ ज्याली मयाय्ता, छुंन औपचारिक ज्याभ्वः मयायता व स्वन्ति नखा छँ छँ सं च्वड डायकेता नपां बजारय् न्याय् मिय याय्गु स्वास्थ्य सुरक्षा मापदण्ड काथं याडः कोरोना भ्वल्वय मपुंक तय्ता ग्वाहाली याडः दिय्ता इनाप याडः च्वडा ।

कोभिडया महामारीख्य लाडः च्व.पुं श्रमिक पिनिगु ब्यवस्थापन विषय छलफल

कार्तिक २४

‘स्थानीय तहया भूमिका’ बारे प्रतिनिधि सभाय् उद्योग व वाणिज्य व श्रम व उपभोक्ता हित समितिया ग्वसालय् संघीय संसद सचिवालय् जूगु बैठकसं बैठकया नायो माननीय विमल प्रसाद श्रीवास्त वजुं स्वनिगलय् कोरोना महामारी जुयो च्वंगुलिं सुचुकुचु नपां विपन्न वर्गता ज्या बियमःगु हुलमुल याकय् मबिय् मःगु बः बियो दिसे ख्वप नगरपालिकां एकद्वार प्रणाली पाखं कोरोना ल्वय जूपिन्ता राहत बियो च्वंगु खाँ ब्याक दिल ।

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिजुं देशय् तस्कं ग्यापुक भयावह स्थिति द्रहँ वयानं संविधानकाथं संघ, प्रदेश व स्थानीय तह मिलय् जुयो ज्या सानय् मफःगु खाँ कुखिड दिसे ख्वप नगरपालिकाया जनप्रतिनिधिपुं कोरोनां समाजता मथिइकः तय्ता चां न्हिं दुःख सियो ज्या साडः च्वंगु खाँ ब्याकसे कोरोना नपां त्याकय्ता फुक्क छप्पा जुयो हज्याय्मः धायो दिल ।

वयकलं ख्वप नगरपालिकां ७५ गू शय्याया बिस्कं आइसोलेसन दय्कगु गुकीं ८८ म्हा नगरबासीपिसं सेवा काय् धुंकगु, छँ सं आइसोलेसनय् च्वंपिन्ता ७२ घौं खय् छक सुचुकुचु याडः बिइगु स्थास्थ्यया सल्लाह बियता नेम्हा चिकित्सक, नपां मेगु मःमःगु ब्यवस्था याय्ता मः काथं कर्मचारी तयो तयागु खाँ काड दिल ।

बैठकसं यँ महानगरपालिकाया प्रमुख विद्या सुन्दर शाक्य जुं स्वनिगलय्या अस्पतालया आई सी यू व भेन्टिलेटर मचःगुलिं उपत्यकास्तरीय आइसोलेसन दय्केगु कुतः जुयो च्वंगु सेवा आश्रमनपां मिलय् जुयो ज्या साडः नैपुं ज्यामिपिन्ता भिं जुइगु काथं या ज्या हज्याक च्वडागु खाँ काड दिल ।

अथेहे उद्योग व वाणिज्य व श्रम व उपभोक्ता हित

समितिया दुजः माननीय बिन्दा पाण्डे जुं खुलामञ्चय अस्वस्थकर जा नकीगु ज्या पानय् मःगु श्रमिकपिनिगु धलः बांलाक तय् मःगु नपां आइसोलेसनया ब्यवस्था बांलाकय् मः धायोदिल ।

मा. अभिषेक प्रताप शाहजुं स्वनिगल कोरोना महामारी जुयो च्वंगुलिं द्रहँ वैगु नाकाय् मः काथं बास ह्वलय्गु व ज्यामितय्ता जा नकेगु मखु ज्या बियमः धायोदिल ।

मा. भीमसेन दास श्रेष्ठजुं थुगु ल्वय पानय्ता सरकारहे हदाय् च्वडः ज्या सानय् मःगु व स्थानीय तहं विकास निर्माण स्वयो जनताया स्वास्थ्य व श्रमिक वर्गया ब्यवस्थापन सरकारं गाय्मः धायोदिल ।

समितिया दुजः मा. देवेन्द्र पौडेल जुं खुलामञ्चय जा नकय् मबिय् मःगु, मा.सोम प्रसाद पाण्डे जुं कोरोना ल्वय पानय्गु ज्या खय् जनप्रतिनिधिपिनिगु ज्या च्वछाय बह जूगु, मा.प्रकाश रसाइली जुं स्वनिगलय् द्रहँ वइगु लॉपुई सुरक्षा ब्यवस्था बांलाकेगु नपां ज्या मदयो बेरोजगार जुयो च्वंपिनिगु ल्या बांलाक तय् मःगु, मा.मायदेवी न्यौपाने जुं स्वनिगलय् हरियाली पार्क दय्केमःगु बिचः प्वकः दिल ।

बैठकसं नगर प्रमुख प्रजापति, महानगरप्रमुख शाक्यजुं कोभिडया महामारी लाडः च्वंपुं ज्यामि पिनिगु ब्यवस्थापनय् स्थानीय तहं याडः च्वंगु ज्या खय् न्यंगू न्हयसः या लिस बियो दिल ।

बैठकय् श्रम मन्त्रालयया प्रतिनिधि व वैदेशिक रोजगारया महानिर्देशक लगायतं कोभिड ल्वय पानय्ता थः थः गु लागां याय् धुंगु /याडः च्वडागु ज्याया जानकारी बियो दिल ।

ख्वप नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाया कार्यालय

ब्यासी, स्वप

ख्वप नगरपालिकां अडियो नोटिस सेवा हचिकगुलिं नगरपालिकायागु सूचं व ज्या भ्वः क्वय् च्वयतःगु नम्बरखय् डायल यडः न्यने फैगु खाँ फुक्कंसिता ब्याक च्वडा ।

Audio Notice Number:

१६१८०१६६१००९६

कोभिड ल्वय पानय्गु खाँ थुइकेता स्वास्थ्य मन्त्री ख्वपय्

कार्तिक २५

ख्वप नगरपालिका प्रमुख सुनिल प्जापतिया नायोसुड ख्वप न.पा. या जनप्रतिनिधिपुं स्वास्थ्य मन्त्रालय, जनस्वास्थ्य कार्यालयया प्रतिनिधिपुं मुड हलिमय डाडः पुड वाड च्वंगु कोभिड १९ ल्वय मपुंकः गथे पाडः व ल्वयया उपचार याय् फै धाय्गु विषय नगरपालिकाया सभाकक्ष छगू बैठक जुल ।

नगरबासी तय्ता ७५ गू शय्याया आइसोलेसन केन्द्र दय्क चिकित्सक पिनिगु पः मिलेयाड जनस्वास्थ्य सेवा केन्द्रं न्हिं स्वसम्हा स्वयो अपः बिरामीपिन्ता सेवा बियो वयो च्वंगु खाँ काड दिल ।

स्वास्थ्य मन्त्रालयया प्रतिनिधि डा. बासुदेव पाण्डे जुं कोभिड मपुंक पाड तय्ता ज्याखय् ख्वप नगरपालिकां यागु ज्या तस्कं डालकाय बहःगु खाँ खः धायो दिसें कोरोना सडक्रमितपुं म्हासिइकय् मफःगुलिं भन अपः खतरा जुयोच्चगु खाँ काड दिसें संक्रमित खः धाय्गु सियदय्वं मलांतलय् अमिता परामर्श बियमः धायोदिल ।

छलफलय् वडाध्यक्ष जूपुं उकेश कवां (७) प्रेम गोपाल कर्माचार्य(५) हरिराम सुवाल(६) राजकृष्ण गोरा (३) श्यामकृष्ण खत्री (१), महेन्द्र खायमली (८) पिसं नं कोरोना ल्वय मपुंकय्ता याय् मःगु ज्याया सुभावा बियो दिल ।

ख्वप नगरपालिका पाखं न्ह्याकतःगु जनस्वास्थ्य केन्द्रया प्रमुख डा. रत्न सुन्दर लासिवा जुं कोरोना ल्वयया विषय खःगुं मखुगुं खाँ काडः भ्रम ब्वलांक च्वंगुलिं नेपःया सरकारया आधिकारिक निकायं अजगु भ्रम खण्डन याय्मःगु सल्लाह बियो दिल ।

छलफलसं ख्वप नगरपालिकां कोभिड १९ ल्वचं मपुंकय्ता अः तक याडः च्वंगु ज्या इवः त काड दिसे प्रमुख प्रजापति जुं नेपःया संविधानं संघ, प्रदेश व स्थानीय तहया दश्वी स्वापु नपां ज्या सानयगु सहकारिता सहअस्तित्व व समन्वयया सिद्धान्तया लिधंसाय जुइगु दक व्यवस्था याडः तःगु अथेनं संविधान धायो तः काथं संघ, प्रदेश व स्थानीय तहया दश्वी समन्वय मजुयो च्वंगु मति वाड च्वंगु खाँ काड दिल ।

वयकलं स्रोत व साधन तस्कं म्हवें जूसां नं जनप्रतिनिधिपिसं थः थः गु गक्षं भ्यावय् जूथें कोरोनां समाजता मथिइकः म्वाक तय्ता तस्कं लीमलाक चां न्हिं मधसिं जुयो च्वंगु खाँ ब्याकसें ख्वप नगरपालिकां नेपःया सरकारया कार्यविधि काथं प्रकोप व्यवस्थापन केन्द्र (सीएमसी) निस्वाड थुगु ल्वय मपुंक पानय्गुलि ज्या साड च्वंगु खाँ नं ब्याक दिल ।

कोरोना ल्वय डाडः च्वंगु इलय् नं ख्वप नगरपालिकां मदय्क सेवात बियो वयो च्वंगु खाँ ब्याकसें वयकलं संक्रमितपुं

अथेहे वरिष्ठ जनस्वास्थ्य निर्देशक रीता जोशी नगरया त्वालय-त्वालय 'कोभिडसहजीकरण पुचः' निस्वाडः ल्वय पानय्गु विषय प्रस्तुतीकरण याड दिलसा स्वास्थ्य कार्यालय ख्वपया वरिष्ठ जनस्वास्थ्य अधिकृत कृष्ण मिजार जुं नं न्वचु तयो द्यगु खः ।

मा. जगत सुन्दर मल्लया लुमन्ति

मास्टर जगत सुन्दर मल्ल या जन्म ख्वपया खौमा त्वाल्य जूगु खः । राण काल्य थःगु मां भासं ब्वंक्य् मब्यूगु नपां नेपाल भाषाया साफूत पिथान्य् मब्यूगुलिं बिद्रोहया सःप्वंकः सें मां भासं थी थी साफूत पिकायो द्युम्हा वयक नेपाल भाषा ख्यलय् प्यंगः थां मध्ये छगः थां काथं म्हासिइक वयो च्वंगु खः । थगु मां भाय्या मायां 'इसपं दयेक तःगु बाखं' या भाय् हिला, अंग्रेजी नेवः भायया खाँवः धुकु नपां थी थी साफूत पिथाड दिल । 'मां भासं आखः ब्वंकसा मथां आखः सय्की धाय्गु चेतनाया खाँ ग्वाकः म्हाय्य मचाता नं आखः ब्वक्य्मः धाय्गु सन्देश जक मखु थः केहें पिन्ता नं आखः ब्वंक्य् छवयो ब्वस्यलागु ज्या याड दिल ।

वयकया सम्मानस उब्लेया भक्तपुर नगर पञ्चायतं वयक बूगु त्वाल्य वयकया इवातां तय्गु ग्वसा ग्वयो तःगु, उलेज्या याय्गु दिनया हतुखुनुं उब्लेया प्रशासनं इवातां कियो खुयो यंकगु खः । छुं दाँ लिपा तिनी खौमा त्वाल्य वयकया इवातां ख्वप नगरपालिकां पलिस्था यागु खः ।

भाय् छन्हूँ नेन्हूँ दयकगु पक्का नं मखु । वहे भाय् दुनय् जातिया संस्कार, साहित्य जीवनया कालबिल जुयो च्वनि । उकिं जातीय दमनं भीगु अस्तित्व मदयो वानिगुलिं वयकं छिड द्यूगु पला थौं तक नं उलिहे पाय्छि जुयो च्वंगु दः । राणा काल्य अतिकं दमन जुयो च्वंगु इलय् छगू स्यल्लागु, दुयंगु सःजुयो दाँ भःम्हा मल्लजु अनेक जेल नेल व हण्डर नयानं मां भाय् व नेवः जातिया म्हासिइका म्वाकः तय्ता जीवनभर ज्या साड भःगु खः । वयकया लुमन्ति दाँय् दाँसं न्हँ दँया दिनसं वयकया भ्वातांख्य स्वमः क्वखाय्क सम्मान याड वयो च्वंगु दः ।

दुगु व तुंथि चोम्ह फ्याका धों

छम्ह आपा मभिंम्ह फ्याका धों तअजागु तुंथि क्वे कुटुवन । उगु बखतेहे लाका प्यास् लगे जुम्ह छम्ह दुगु अन थेंक वल । 'ल सागु खला' धका व फ्याका धों याके नेन । 'ल सागुया खँला, थो तुंथियागु ल असंख्य भिंगुख । जिं तावेजाल तोना चोनागु मखुसा तोना स्वोवा', धका व फ्याकाधोंलं धाल । थुलि नेने वं व दुगु दुने क्वोब्वौ वन । व फ्याका धोंलं व दुगुया नेकु लि च्वाक पलातया तुंथिच्वे तिन्हुया थाहा वन । 'छंके चाक ग्वाँएँ दकोति बुद्धि दुगुजुसा छ तिन्हुइ न्हापलाका विचार यानानीं स्वोइ गु ख' धका व फ्याका धोंलं धाल । 'धाथेंनं ख, जिके आ लिपा तिनि बिचार वल, जिं छँत जिगु छयों तछ्याके बीत कठि डेवी थें जुल' धका व बिचरा दुगुं छयों थकया धाल ।

(मल्लजुया 'इसपं दयकातगु बाखं', ने.सं. १०३५ सफलं)

विराट नेपाल भाषाया पदाधिकारीपुं स्वप नगरपालिकाय्

कार्तिक २६

अथेहे कोरोना ल्वय गथेयासा ल्वचं मथिइकः मपुकंः तय फैं धाय्गु विषय विराट नेपाल भाषा साहित्य सम्मेलन मू गुथिया पदाधिकारी जु पुं नपां ख्वप नगरपालिकाय् छलफल जुल । छलफल्य् हुलमुल जुइगु सम्मेलन, न्यालीत मयाय्गु इनाप मू गुथिया नायो महेन्द्र गोपाल कर्माचार्य जुं स्वीकारयासे ख्वप नगरपालिकां याड च्वंगु ज्या च्वछाय् बहज्गु खाँ कड दिल । उगु बैठकसं उपप्रमुख रजनी जोशी, वडाध्यक्ष उकेश कवां(७), विराट नेपाल भाषाया कोषाध्यक्ष रामगोपाल चगुठी नं भःगु खः ।

जनप्रतिनिधिपुं पाखं नेपो इण्डस्ट्रिजया अनुगमन

(२०७७ कार्तिक १४ गते)

केपु नगर प्रमुख रमेश महर्जन ख्वप नगरपालिकाय्

(२०७७ कार्तिक १९ गते)

